

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Ústav sociálních a speciálněpedagogických věd

Bakalářská práce

Postoje rodičů a žáků k záškoláctví

Vypracovala: Nela Vesecká
Vedoucí práce: Mgr. Petra Majerová
České Budějovice 2016

Abstrakt

Záškoláctví charakterizujeme jako poruchu chování, kdy žák ze své vlastní vůle zameškává školní vyučování, bez řádného omluvení. Absenci žáka omlouvá pedagog, nikoliv rodič, a to na základě písemné žádosti zákonného zástupce či plnoletého žáka, vždy v souladu s pravidly školy. Záškoláctví je vážný přestupek, kterým žák úmyslně neplní povinnou školní docházku, a tím porušuje školní řád a zároveň školský zákon. Zmíněný sociálně patologický jev není v současné době ojedinělým problémem školní praxe, stal se nedílnou součástí základního, i středního vzdělávání. Vzhledem k jeho závažnému charakteru, aktuálnosti a možným negativním důsledkům si zaslouhuje hlubší prozkoumání.

Předkládaná bakalářská práce *Postoje rodičů a žáků k záškoláctví* se snaží odhalit pohled současných žáků 9. tříd základní školy na problematiku záškoláctví na základě analýzy jednotlivých složek postojů. Jejím cílem je tedy mapování názorů, emocionálních reakcí a sklonů k chování žáků k danému předmětu postoje. Zároveň nastiňuje, jaká stanoviska ke zmiňované problematice vnímají žáci u svých rodičů.

Práce je rozdělena na dvě hlavní části. Teoretická část shrnuje poznatky o problematice záškoláctví. První z kapitol se zabývá záškoláctvím v obecné rovině, tedy především vymezením pojmů a definicí záškoláctví. V následujících kapitolách je věnována pozornost typologii záškoláctví, podrobné analýze různorodých příčin záškoláctví, řešení a v neposlední řadě velmi důležité prevenci zmiňovaného sociálně patologického jevu.

Empirická část je postavena na kvalitativním výzkumu, a pro naplnění cíle práce byla zvolena technika sběru dat polostrukturovaný rozhovor. Respondenty se stali žáci ZŠ Vltava v Českých Budějovicích, s nimiž byl po uzavření klasifikace realizován rozhovor, týkající se předem připravených oblastí otázek, vycházející z vymezeného cíle práce.

Z uskutečněného výzkumu vyplynulo, že současní žáci 9. třídy se staví k problematice záškoláctví negativně. Ukázalo se, že respondenti odmítají skutečnost, že by se záměrně dopouštěli zmíněného sociálně patologického jevu, i když většina

z nich přiznává, že mnohdy simulují zdravotní potíže, aby mohli zůstat doma a zameškat školní vyučování. Tento paradox vzniká proto, že žáci nemají žádné informace o typologii záškoláctví, stejně tak jako si neuvědomují možné důsledky tohoto fenoménu, a nevědí tak, že i takové zmiňované předstírání zdravotních komplikací se řadí mezi záškoláctví. Výzkum dále potvrdil, že i rodiče mají záporné postoje k dané problematice, i když mnohdy tento sociálně patologický jev podporují svým počínáním, a to tím, že mnohdy nechávají své ratolesti bez závažného důvodu doma, v době, kdy by měli být přítomni ve škole. Tato situace vzniká také právě z důvodu, že si neuvědomují důsledky svého konání. Nutno dodat, že výsledky průzkumu mohou být značně zkreslené, jelikož postoje k záškoláctví ovlivňuje spousta faktorů.

Předkládaná bakalářská práce by měla přinést ucelený pohled na problematiku záškoláctví. Výsledky výzkumu by mohly být využity jako podklad pro pedagogické pracovníky, kteří jsou ve své praxi v kontaktu se zmiňovaným sociálně patologickým jevem, dále zejména pro rodiče a širokou veřejnost, která se o danou problematiku zajímá.

Klíčová slova: záškoláctví, sociálně patologický jev, porucha chování, postoje

Abstract

Truancy is a behavioural disorder characterized by the student wilfully staying away from school without permission or appropriate excuse. The student's absence is always excused by the teacher rather than by one of the student's parents, upon a written request of the student's legal representative (if he or she is a minor), or the student himself/herself (if he/she is of age), and invariably in accordance with the school's rules. Truancy is a serious offence; the student intentionally avoids compulsory school attendance, thus violating not only the school's rules, but also the Education Act. The socio-pathological phenomenon mentioned above is not a rare occurrence in today's school practice, having become commonplace in both elementary and secondary education. Owing to its serious nature, topicality and potential negative impacts, it merits a deeper examination.

The present bachelor thesis, *Attitudes of Parents and Students to Truancy*, attempts to identify views of today's ninth-grade students of elementary schools on truancy-related problems by means of an analysis of different components of their attitudes. Its objective is therefore to map opinions, emotional reactions and behavioural trends of the students with respect to the object of the attitude. At the same time, it outlines how the students perceive the attitudes of their parents to the same problem.

The work is divided into two principal parts. The theoretical part summarises existing knowledge on truancy-related problems. The first chapter deals with truancy in general, presenting relevant terms and definitions. Subsequent chapters are dedicated, in particular, to the typology of truancy, a detailed analysis of different causes of truancy, available solutions, and – last but not least – very important prevention of the socio-pathological phenomenon.

The empirical part is based on a qualitative survey; a semi-structured interview technique was used to collect the data needed to meet the objective of the thesis. The respondents were pupils of the “Vltava” Elementary School in České Budějovice, who were interviewed, after their grades had been closed, using a set of questions based on the objective of the work and prepared in advance.

The survey shows that today's ninth-grade students harbour mainly negative attitudes to truancy. They deny they would intentionally stay away from school, although most of them admit they often fake health problems to be able to stay home and avoid school. The paradoxical attitude is attributable to the fact that the students do not have any information on types of truancy and that they are not aware of potential consequences of the phenomenon, thus not knowing that even faking health problems qualifies as truancy. Furthermore, the survey has confirmed that parents' attitudes to truancy are negative as well, although they often support the socio-pathological phenomenon by allowing their offspring to stay at home without a serious reason at the time they should be at school. The reason is that they too are unaware of consequences of their acts. It should be noted that the results of the survey may be skewed to a substantial extent, as attitudes to truancy are affected by many factors.

The bachelor thesis aims to present a comprehensive view on truancy-related issues. The results of the survey it presents could be made use of by teachers and educators who encounter the socio-pathological phenomenon in their everyday work, as well as by parents or general public interested in the topic.

Keywords: truancy, socio-pathological phenomenon, behavioural disorder, attitudes

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2016

.....

Nela Vesecká

Poděkování

Mnohokrát děkuji své vedoucí bakalářské práce Mgr. Petře Majerové za mnoho užitečných rad, odborné vedení, a hlavně za nekonečnou trpělivost a ochotu, kterou mi poskytla při vedení této práce. Za cenné rady a konzultace mé poděkování náleží také zástupci ředitele pro 2. stupeň ZŠ Vltava v Českých Budějovicích Mgr. Tomáši Kolíkovi a výchovné poradkyni Mgr. Květuši Mrázové.

V neposlední řadě bych chtěla poděkovat respondentům, kteří mi poskytli rozhovor, a své rodině za podporu, kterou jsem měla po celou dobu studia.

Obsah

Úvod	10
1 Záškoláctví	12
1.1 Typologie záškoláctví	14
1.2 Příčiny záškoláctví	16
2 Komunikace mezi školou, žákem a jeho rodiči při řešení záškoláctví	20
2.1 Postoje k záškoláctví.....	26
2.2 Prevence záškoláctví.....	28
3 Cíl práce a výzkumné otázky	31
4 Metodika	32
4.1 Stanovení tematických okruhů a otázek	33
4.2 Výzkum.....	33
4.3 Výzkumný soubor	34
5 Zpracování výsledků a analýza dat	36
6 Diskuze.....	62
Závěr	66
Seznam použité literatury	68
Přílohy.....	73

Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
MKN – 10	Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, 10. revize
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ZŠ	základní škola

Úvod

V současné době je záškoláctví jeden ze závažných problémů základního i středního vzdělávání. Za poslední roky se zvýšila tolerance vůči neplnění školních povinností dětí a vzrostl počet omluvených ale i neomluvených hodin, které jsou prvotním důvodem následného zhoršeného prospěchu žáků.

Právě tento fakt – aktuálnost a důležitost tématu – zapříčinil, že se záškoláctví stalo námětem pro mou bakalářskou práci. Ve školní praxi nelze objevit téma, které je vážným problémem ve větší míře než právě zmiňované záškoláctví. Výběrem a zpracováním tohoto tématu bych si chtěla rozšířit obzory a prozkoumat pro mě dosud nejasné téma.

Cílem předkládané bakalářské práce je rozkrýt současný pohled žáků vybrané základní školy a jejich rodičů na problematiku záškoláctví z hlediska trojsložkového modelu postojů - kognitivní, konativní a emocionální. Práce bude mapovat jaké názory, emocionální reakce, a jaké sklony k chování ve vztahu k záškoláctví mají žáci vybrané základní školy a zároveň bude mapovat, jaké postoje k záškoláctví zaujímají jejich rodiče.

Teoretická část se bude skládat z poznatků o daném tématu. Zprvu bude charakterizován a definován pojem záškoláctví, následovat bude rozdělení záškoláctví na jednotlivé druhy, podle účelu, promyšlenosti a plánovitosti a podle počtu účastníků. Teoretická část předkládané bakalářské práce bude shrnovat také nejrůznější příčiny dané problematiky, mezi které řadíme zejména rodinu, volný čas žáků a vliv vrstevnických skupin a klima školní třídy. Dále budou rozebrána témata jako řešení, postihy a prevence záškoláctví. V neposlední řadě bude věnována pozornost také postojům, které do značné míry ovlivňují vztah žáků a rodičů k dané problematice.

Výzkumná část bakalářské práce bude založena na kvalitativním výzkumu. Technikou sběru dat bude zvolen polostrukturovaný rozhovor s dvaceti náhodně vybranými žáky 9. tříd základní školy Vltava v Českých Budějovicích, týkající se

předem připravených oblastí vycházejících z cíle práce. Následně bude provedena analýza získaných dat, každá z otázek bude rozebrána zvlášť.

Tato práce by mohla v praxi sloužit jako informační materiál zejména pro pedagogické pracovníky, kteří jsou v kontaktu s tímto sociálně patologickým jevem, dále pak pro rodiče i širokou veřejnost, která se o danou problematiku zajímá.

1 Záškoláctví

Záškoláctví zařazujeme do pojmů etopedického charakteru, konkrétně mezi poruchy chování. Jedinec trpící poruchou chování, na základě které se záškoláctví dopouští, není schopen respektovat a dodržovat sociální normy (Kolář, 2012). Je však těžké stanovit konkrétní hranici a rozpoznat „normální“ odchylky v chování od poruch chování. Které problémové chování můžeme označit ještě jako vhodné, přijatelné a splňující normy, a které naopak nikoliv, určuje společnost. Právě tento fakt je důvodem pro obtížné rozpoznání hranic. Zheiner (2007) upřesňuje, že ojedinělé delikventní a disociální chování, záškoláctví, umíněné chování, občasné výtržnosti a krádeže nelze označit jako poruchu chování. Pokud je výše zmíněné chování trvalejšího rázu, je možno hovořit o důvodu pro psychiatrickou diagnózu.

Aby problémové chování mohlo být klasifikováno jako porucha chování, musí se častěji opakovat a být závažnějšího rázu, udává také 10. revize Mezinárodní klasifikace nemocí (2014, s. 251), která dále definuje poruchy chování jako „... *opakované a přetrvávající agresivní, asociální nebo vzdorovité chování.*“ Takové chování by mělo být výrazně odlišné a mnohem závažnější než běžné chování v daném věku. Řadí se mezi ně například krádeže, vandalismus, podvody, zakládání požárů, záškoláctví, agrese, útěky z domova apod. Podle MKN – 10 (2014) je možné jednotlivé poruchy chování rozdělit do pěti podskupin, a právě problematika záškoláctví se řadí mezi **socializované poruchy chování**. Tato podskupina se vyznačuje vzdorovitým chováním proti autoritám, a vyskytuje se často u dětí, které jsou dobře integrovány do skupiny svých vrstevníků.

Vágnerová (2004, s. 779) pojmenovává poruchy chování jako „... *odchylky v oblasti socializace, kdy jedinec není schopen respektovat normy chování na úrovni odpovídající jeho věku, eventuelně na úrovni svých rozumových schopností*“. Ze souhrnu všech definic týkajících se poruch chování je podstatný fakt, že aby bylo možné záškoláctví jedince označit jako poruchu chování, musí být dlouhodobého a intenzivního charakteru.

Pokud se zaměříme na definici záškoláctví, můžeme ho označit jako negativní jev školního prostředí, který má negativní dopady nejen na konkrétního jedince, který se záškoláctví dopouští, ale i na celou společnost, protože jedním z důsledků záškoláctví jsou špatné studijní výsledky žáků, jejich následné horší profesní uplatnění i v některých případech kriminální činnost (Kyriacou, 2005). Různí autoři se v definicích pojmu záškoláctví spíše shodují. Například Valihorová (2013, s. 131) popisuje záškoláctví jako „*typický projev u jednotlivců, žáků, kteří se snaží vyhnout návštěvě školy a plnit tak svoje základní povinnosti*“. Dále Martínek (2009, s. 97) charakterizuje záškoláctví jako „*úmyslné zameškávání školního vyučování, kdy žák o své vlastní vůli, ve většině případů bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku*“. Jádrem zmíněných definic se tedy stává to, že záškoláctví je přestupek, kterým žák úmyslně neplní školní docházku, porušuje školní řád a zároveň Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále jen „školní zákon“), který povinnou školní docházku vymezuje.

Záškolák

Jedince, který se dopouští záškoláctví a porušuje tak pravidla školy, nazýváme záškolák (Kyriacou, 2005). Můžeme tak označit všechny děti páchající zmiňovaný přestupek, bez ohledu na to, zda se jejich jednání označuje jako porucha chování či nikoliv. Podle Vágnerové (1997) můžeme záškoláky rozdělit na dvě skupiny, a to na ty žáky, kteří se uchylují k záškoláctví z důvodu nerespektování společenských norem, a na žáky, kteří normy respektují, záškoláctví je u nich pouhým obranným mechanismem, například ze strachu z ústního zkoušení a následné špatné známky. Reid (in Hlavicová, 2014) naopak záškoláky rozděluje na tři skupiny – typický, psychologický a institucionální záškolák. V případě prvně zmiňované skupiny se jedná o děti pocházející z málo podnětného prostředí, děti uzavřené a stydlivé. Psychologičtí záškoláci se vyhýbají škole kvůli psychologickým problémům, např. mají strach ze šikany, nenávisť k učiteli, či kvůli určitému typu znevýhodnění. Posledním typem je záškolák institucionální, který se dopouští porušování pravidel školy většinou náhle,

vybírá si předměty, kterých se ve škole účastní a kterých nikoliv, často se během absence zdržuje v prostorách školy. Takovýto žák pochází většinou z méně podnětného prostředí, nemá žádnou úctu k autoritám a často může být pro své spolužáky „vzorem“.

1.1 Typologie záškoláctví

Problematiku záškoláctví je také možné definovat prostřednictvím členění do několika podskupin. Může být rozděleno podle účelu, počtu žáků, kteří se záškoláctví účastní a toho, zda má tento čin žák předem rozmyšlený, či jde o unáhlené a předem neočekávané jednání.

Dělení záškoláctví podle účelu rozlišuje Kyriacou (2005) na několik hlavních druhů. Prvním z nich je **záškoláctví pravé**. Za to považujeme tu formu, kdy se rodiče domnívají, že jejich potomek školu pravidelně navštěvuje a nevědí, že on záměrně bez jejich vědomí do školy nechodí. Druhou kategorií je **záškoláctví s vědomím rodičů**, kdy naopak rodiče o absenci svého dítěte ve škole jsou informováni¹. Často se děti vyhýbají školní docházce tak, že svým rodičům lžou. Tento druh záškoláctví nazýváme **záškoláctví s klamáním rodičů**. Rodiče se snadno nechají od svého dítěte přesvědčit o tom, že mu není dobře, načež ho nechají doma a napíší dítěti omluvenku, přitom se žák na zdravotní potíže pouze vymlouvá za účelem vyhnutí se školní docházce. Mezi další druhy záškoláctví patří **útěky ze školy**. V tomto případě žák do školy chodí pravidelně, nechá si však na začátku vyučovací hodiny pedagogem zaškrtnout docházku a v průběhu dne odejde. Často se však daný žák pořád nachází v prostorách školy, někdy je nepřítomen jen pár minut a někdy naopak déle, ale většinou se do třídy

---

¹ Jedná se zejména o případy, kdy je mladší sourozenec nemocný, rodiče si nemohou dovolit absenci v zaměstnání a uchylují se tedy k variantě, že sami žákovi absenci ve škole omluví a nechají ho doma za účelem starání se o svého mladšího nemocného sourozence. Někteří rodiče umožňují zůstat dítěti doma i v dalších případech, například když má žák narozeniny, místo třídních výletů a návštěv kulturních akcí se školní třídou.

na vyučovací hodinu vrátí. Poslední a nejzávažnější kategorií záškoláctví je **odmítání školy**. Do této kategorie spadají všichni žáci, kteří mají psychické potíže a chodí za školu ze strachu ze školního prostředí, například kvůli šikaně, nepřiměřeným nárokům pedagoga, posměchu spolužáků apod. Hranice mezi žáky, kteří mají opravdu psychické potíže pramenící z problémů ve škole, a žáky, kterým se do školy chodit pouze nechce, je v tomto případě velmi nejednoznačná.

Martínek (2009) dále dělí záškoláctví podle toho, zda účastník má tento čin promyšlený či nikoliv. **Záškoláctví impulzivního charakteru** je charakteristické tím, že žák zmiňované jednání dopředu vůbec neplánuje a rozhodne se jít za školu impulsivně a bezmyšlenkovitě, kupříkladu při cestě do školy. Jeho konání se může ze strachu z následků několikrát opakovat, dokud se rodiče o jeho absenci ve škole nedozví. K druhému typu, k **plánovanému záškoláctví**, dochází zejména tehdy, pokud se žák rozhodne záměrně zameškat školní vyučování z jeho pohledu z vážných důvodů, například kvůli zkoušení, neoblíbenému vyučujícímu, písemné práci, apod.

Posledním dělením záškoláctví podle Valihorové (2013) je dělení záškoláctví podle počtu účastníků. V případě **individuálního záškoláctví** se jedná o závažnější formu, neboť jedinec se může pro takovéto konání rozhodovat z důvodu strachu z čehokoliv souvisejícím se školou, například ze šikany či posměchu ze strany spolužáků, ze špatného hodnocení učitelů apod. Žák se pravděpodobně může bát i svěřit svým nejbližším a záškoláctví pro něj představuje jediné vhodné řešení jeho subjektivních problémů. **Skupinové záškoláctví** se častěji vyskytuje u žáků staršího školního věku, kdy se skupina kamarádů z jedné třídy či parta přátel domluví, a chodí za školu společně. Záškoláctví chápou jako dobře strávený společný čas, kdy se mohou pobavit a zažít dobrodružství. Skupinové záškoláctví je často spojováno s dalšími negativními jevy, jako například užívání návykových látek, vandalismus a krádeže (viz následující kapitola).

1.2 Příčiny záškoláctví

Ať už se žák dopustí jakéhokoliv výše zmiňovaného typu záškoláctví, jeho jednání je něčím motivované. Mezi příčiny řadíme několik činitelů.

Hofbauer (2004) mezi hlavní příčiny k záškoláctví řadí **vliv rodinného prostředí**, negativní vztah ke škole a také **způsob trávení volného času** a vliv vrstevnických skupin. Na této skupině příčin se shodují společně s Martínkem (2009), avšak Kadlecová (2010) příčiny záškoláctví rozšiřuje o **strach z pokárání za špatnou známku**, nesplněný úkol apod., či strach z písemného a ústního zkoušení, osobní a rodinné problémy a školou nenaplněvané specifické vzdělávací potřeby, které jedince odrazují od povinné školní docházky. Fontana (2014) spatřuje možnosti příčin k záškoláctví také v **tretné činnosti**, do které se dítě mohlo připlést, pouhou nudou, kvůli níž dítě hledá záškoláctvím vzrušení a o **zneužívání návykových látek**.

Matějček (1992) uvádí, že vyvinout odpor ke školnímu prostředí a uchýlovat se k záškoláctví také mohou **žáci s nižším nadáním**, taktéž ale i naopak **žáci mimořádně nadaní**, či **žáci s nejruznějším zdravotním postižením**, kteří se stanou terčem pro posměch spolužáků, tedy obětmi šikany. Martínek (2009) tuto skupinu dětí vyhýbající se školní docházce, rozšiřuje dále o děti slabé, vzhledově odlišné od ostatních, děti pedagogů, a děti nesamostatné, které ve školní třídě dávají najevo, jak je pro ně těžké být v nepřítomnosti matky.

Můžeme tedy konstatovat, že příčiny, které vedou žáka k záškoláctví, se dají rozdělit do tří obecných skupin – příčiny pramenící v rodině, ve škole nebo vlivem vrstevnických skupin a volného času, čemuž se budeme věnovat v následujícím textu.

Rodina

Právě rodina se řadí mezi nejvýznamnější faktor, který působí na děti od útlého věku a má výrazný vliv na formování osobnosti dítěte v oblasti tělesné, duševní i sociální (Martínek, 2009). Tím, že bude uspokojovat všechny základní potřeby dítěte, dokáže zajistit jeho optimální vývoj po všech stránkách. V rodině si dítě osvojuje

základní vzorce chování, dovednosti a návyky, které v pozdějším věku pozitivně či negativně ovlivňují orientaci dítěte ve společnosti. Rodina dokáže vytvořit trvalé citové zázemí, které je pro dítě nesmírně důležité (Lovasová, 2006).

Způsob výchovy dítěte v rodině ovlivňuje spousta faktorů – kvalita výchovy, věk rodičů, početnost rodiny, vzdělání rodičů apod. Pokud jsou rodiče k dítěti příliš shovívaví a lhostejní či naopak dítě svými požadavky přetěžují, mohou vést dítě k pocitu, že rodičům na něm nezáleží a že si proto může dělat, co chce, tedy i chodit za školu, s pocitem, že rodiče se o tom nedozví (Martínek, 2009).

Fontana (2014) rozděluje výchovné rodičovské styly na čtyři typy. Jako nejideálnější výchova dětí se jeví **výchova autoritativní**, v jejímž případě rodiče akceptují názory a city dítěte, svá rozhodnutí mu zdůvodňují, a v neposlední řadě o své dítě svědomitě pečují a naplňují tak jeho potřeby. V případě, že rodiče nezajímá názor svého dítěte, vyžadují absolutní poslušnost, úctu a kladou na svého potomka přehnané nároky, jedná se o **výchovu autoritářskou**. Další typ výchovy Fontana uvádí **výchovu shovívavou**, v jehož důsledku dochází k tomu, že dítě může být na rodičích citově závislé, protože rodiče mu nedovolí, aby se osamostatnilo, podřizují se jeho náladám a přáním, nekladou na svého potomka žádné nároky, ve všem mu pomáhají a nejraději by konali všechno za něj. Je přirozené, že dítě poté nemá dost jistoty a sebedůvěry pro soužití a vytváření vrstevnických vztahů při vstupu do školní třídy. Posledním typem výchovného postoje podle Fontany (2014) je **výchova zanedbávající**, se kterou se v současné době setkáváme poměrně vzácně.

V současné moderní době se setkáváme s fenoménem, kdy jsou rodiče zaměřeni spíše na profesní život, jsou zaneprázdnění, nervózní, pod stálým tlakem, na výchovu dítěte nezbývá čas, a proto je láska a péče o dítě nahrazována finančními prostředky. Také kvůli tomuto faktu se potomek záškoláctvím může snažit hledat jiné prostředí, ve kterém bude přijímáno, což se zásadně prolíná s další možnou příčinou záškoláctví – trávení volného času ve vrstevnické skupině (Martínek, 2009).

Volný čas a vliv vrstevnických skupin

Volný čas je doba, v které člověk nevykonává pracovní činnosti, účastní se jí na základě dobrovolnosti a přináší mu uspokojení. Prvním prostředím volnočasového života, se kterým se děti setkají, je v rodině, do které se narodí. Na rodinu, a s tím spojený volný čas dětí v rodině působí řada činitelů – především realizace volného času uvnitř rodiny, úplnost a velikost rodiny (Hofbauer, 2004).

Další zkušenosti s volným časem děti získávají o něco později, se začátkem povinné školní docházky, ve škole. S prvními školními povinnostmi přichází první navazování kontaktů a kamarádských vztahů a sdružování se do vrstevnických skupin i na jiné půdě, mimo školní prostředí. Na rozdíl od rodiny a školy vrstevnické skupiny fungují na základě dobrovolnosti a dítě má možnost rozhodnout se, kam chce či nechce patřit. Pozitivně zaměřené vrstevnické skupiny se oddávají různým druhům soutěží, sportování, společným hrám a svým členům překonávají sociální izolaci, pomáhají naučit se samostatnému jednání, dávají pocit bezpečnosti a přispívá k jejich socializaci (Hofbauer, 2004).

V některých případech se dítě ztotožní s negativně zaměřenou vrstevnickou skupinou, tzv. gangy, jejíž hlavní dominantou je delikventní chování. Důvodem vstoupení do takovéto neformální skupiny dítěte zpravidla bývá primární výchovné prostředí, kde dítě vyrůstalo – rodina. Jedinec chce mít pocit, že někam patří, hledá zde také uznání a pocit potřebnosti – tedy to, co se mu v rodině nedostalo a ztotožňuje se s normami a pravidly této skupiny. Důležitou úlohu hraje fenomén vůdce, ke kterému všichni vzhlíží a jehož jednání se stává příkladem pro všechny ostatní členy. Co se týče kriminálního jednání, agrese a porušování společenských norem, odpovědnost nese vždy celá skupina, individuální vina je v těchto případech zcela potlačena. Neplnění povinné školní docházky bývá v těchto skupinách častým jevem, mnohdy se také můžeme setkat s tím, že právě záškoláctví bývá podmínkou pro vstup do těchto vrstevnických skupin (Martínek, 2009).

Školní prostředí a klima školní třídy

Všeobecně se předpokládá, že škola dokáže vytvořit optimální předpoklady pro zdárný vstup dětí do života profesionálního, občanského i volnočasového. Aby se ve škole žáci cítili dobře, a byli motivováni ke vzdělání, musí ve školní třídě panovat pozitivní klima. Ke vzniku takového prostředí jsou nejdůležitější vztahy mezi žáky a učitelem, založené na vzájemném kontaktu a úctě, která bude obousměrná (Kyriacou, 2008).

K záškoláctví může dojít také v případě, že jsou ze strany učitelů na žáka kladeny příliš vysoké nároky, je nespravedlivě hodnocen, probíranému učivu nerozumí, anebo nějaká činnost trvá moc dlouho, není podnětná, příliš snadná nebo naopak tak náročná, že se žáci v učivu ztrácejí a přestávají se soustředit. V důsledku toho dochází k nevhodnému chování a vyrušování žáků, v poslední řadě až k záškoláctví (Kyriacou (2008).

V případě, že se některý ze žáků dopustí záškoláctví, je velice důležité, aby třídní učitel zjistil, jaké postavení ve třídním kolektivu má tento žák. Právě třídní učitel by měl být tím, kdo pomůže záškolákovi k opětovnému návratu do kolektivu a doprovodí ho do školní třídy mezi spolužáky. Učitel by se dále neměl vracet k již vyřešenému problému a poskytnout danému jedinci rovné příležitosti jako ostatním spolužákům, bez ohledu na předchozí negativní skutečnost. V neposlední řadě by měl učinit taková potřebná opatření, aby se situace již neopakovala (Lazarová, 2008).

2 Komunikace mezi školou, žákem a jeho rodiči při řešení záškoláctví

Povinnou školní docházku vymezuje školský zákon č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle § 36 je pravidelné navštěvování školy povinné devět školních let, nejvýše však do konce toho školního roku, ve kterém žák oslaví své sedmnácté narozeniny. Školský zákon 561/2004 Sb., vymezuje žákům i jejich zákonným zástupcům i další povinnosti, které se přímo týkají školní docházky. Konkrétně § 22 ukládá žákům a studentům povinnost pravidelně navštěvovat školu či školské zařízení, dodržovat školní a vnitřní řád či jiné školou stanovené předpisy, s čímž souvisí i řádné dokazování důvodů a omluvenek absence ve vyučování. Tentýž paragraf dále také ukládá povinnosti zákonným zástupcům žáků a nezletilých dětí zajistit řádnou a pravidelnou docházku dětí do školy či školského zařízení, informovat školu o skutečnostech, které brání dítěti v povinné školní docházce a vzdělávání, a neprodleně dokládat důvody této absence.

Každá škola či školské zařízení v České republice vytváří školní řád, který je podepsán ředitelem školy a povinnost tento veřejný dokument dodržovat platí jak pro všechny žáky dané školy, tak i pro zaměstnance. Každý školní řád je regulován školským zákonem v platném znění, a proto tedy taktéž zmiňuje fakt, že povinností každého žáka dané školy je pravidelná účast ve vyučovací jednotce². Ve Všeobecných ustanoveních školního řádu ZŠ Vltava (2012, s. 2) jsou ukotvena práva a povinnosti žáků dané školy, konkrétně: „*Žák je povinen chodit do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin a účastnit se činností organizovaných školou. Účast na vyučování*

---

² Základní škola Vltava České Budějovice, jejíž žáci se stali respondenty pro výzkumnou část této bakalářské práce, se v době realizace výzkumu řídili školním řádem z 1. 9. 2012, podepsaným panem ředitelem, panem Mgr. Pravoslavem Němečkem. Ve školním roce 2015/2016 platí školní řád nový, jež nabyl účinnosti 1. 9. 2015, a od předchozího se téměř nemění (viz Příloha č. 1).

volitelných a nepovinných předmětů a docházka do zájmových kroužků, do školní družiny je pro zařazené žáky povinná“.

Součástí školního řádu každé školy je vždy oddíl, ve kterém jsou stanovena pravidla pro omlouvání absence žáka ze strany rodičů či zákonných zástupců. Absenci ve vyučovací hodině omlouvá bez výhrad nezletilému žákovi zákonný zástupce, a až od osmnáctého roku života, tedy od začátku zletilosti si může omlouvat nepřítomnost žák sám.

Školní řád ZŠ Vltava (2012) stanovuje pro omlouvání žáků z vyučování následující pravidla: Pakliže rodič nezletilého žáka předem ví o skutečnosti, že se jeho potomek nebude moci ze závažných důvodů zúčastnit v následujícím čase vyučování, požádá o uvolnění žáka z vyučování třídního učitele, není však specifikováno jakou formou. Pokud se jedná o absenci delší než jeden den, je nutné požádat o uvolnění písemnou formou ředitele školy. Jeli absence žáka ve vyučovací jednotce z předem neočekávaných důvodů, stanovuje školní řád povinnost zákonnému zástupci sdělit tuto informaci do dvou dnů škole. Po opětovném příchodu žáka do vyučování je jeho povinností doložit třídnímu učiteli důvod absence písemně v žákovské knížce, či potvrzením od lékaře. Pokud se tak nestane, má třídní učitel právo vyhodnotit absenci žáka jako neomluvenou. Třídní učitel má taktéž podle školního řádu právo uložit žákovi povinnost dokládat každou absenci ve škole bez výjimky lékařským potvrzením, pouze však má-li k tomu dostatečné a závažné důvody (nejčastěji z důvodu velmi častých absencí žáka). Nutno podotknout, že tento krok musí nejprve projednat se zákonným zástupcem konkrétního žáka, na nějž se tato povinnost má vztahovat.

Veškeré základní školy zřizované městem České Budějovice, tedy i ZŠ Vltava, jsou povinné řídit se mimo jiné také Pokynem č.2/2011/Š náměstka primátora pro školství a sociální věci k potlačení nežádoucích sociálních jevů ve městě České Budějovice (2011), který nařizuje školám a školským zařízením povinnost zpracovat do školních řádů ustanovení, že rodiče nemají možnost omluvit své dítě z vyučování z důvodu rodinných nákupů, a pokud nastane situace, že přistihne nezletilého v době vyučování v hernách, v restauracích, případně v partách mimo budovu školy, a nahlásí tuto

skutečnost škole, musí škola tuto absenci v každém případě vyhodnotit jako neomluvenou se všemi možnými dopady (viz Příloha č. 2).

Komunikace mezi školou a rodičem žáka

Neomluvená absence znamená veškerou neoprávněnou a nevysvětlitelnou nepřítomnost žáka ve vyučování, k níž učitel nebo jiný oprávněný nedal žádné svolení (Kyriacou, 2005). Nastane-li tato situace, to znamená, dojde-li k porušení povinností ze strany žáka, které jsou vymezeny školním řádem a školským zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V takovémto případě je nutná komunikace mezi školou a zákonným zástupcem žáka. Škola bude posléze postupovat v řešení situace v souladu s Metodickým pokynem č. 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (2002), (dále jen „Metodický pokyn č. 10 194/2002-14“), který školám ukládá následující povinnosti, při kterých je nezbytná komunikace s rodiči záškoláka:

- Pokud počet neomluvených vyučovacích hodin nemá žák více než deset, vyřeší tuto situaci třídní učitel se zákonnými zástupci žáka či s konkrétním žákem formou pohovoru, zeptá se na důvod nepřítomnosti žáka ve vyučování, upozorní je na zákonnou povinnost, seznámí s možnými důsledky v případě opakovaného záškoláctví a následně sepíše zápis z pohovoru, který obě strany podepíší, a zákonný zástupce obdrží kopii. V tomto případě má ředitel právo spolupracovat s orgánem sociálně právní ochrany dětí či s pedagogickou-psychologickou poradnou, z důvodu zjištění pravé příčiny žákem zameškané školní docházky.
- Pokud žák zamešká záškoláctvím více než deset vyučovacích hodin, je povinen ředitel školy svolat školní výchovnou komisi, které se podle závažnosti účastní kromě ředitele školy a zákonného zástupce, kteří byli pozváni doporučeným dopisem, účastní také třídní učitel, výchovný poradce, osoba pověřená orgánem sociálně právní ochrany dětí a školní metodik. Na závěr jednání výchovné komise všechny zúčastněné osoby podepíší

zápis, ve kterém je zaznamenán průběh a závěry schůze, a každá zúčastněná osoba obdrží kopii.

- V případě, že žák zamešká více než dvacet pět vyučovacích hodin a jeho absence nebude řádně omluvena, má ředitel ohlašovací povinnost, a musí tedy okamžitě zaslat oznámení orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Výše zmíněné povinnosti školám také nařizuje Pokyn č. 2/2011/Š (2011), který dále upřesňuje, že pokud má žák více než deset hodin absencí ve vyučování, a rodič či zákonný zástupce se do školy nedostaví, šetření provede sociální pracovníce přímo v místě bydliště žáka, které navštíví do jednoho týdne.

O nutnost komunikace mezi školou a rodiči žáka se jedná také v případě, že se žák dopustí záškoláctví, za které má být následně školou sankcionován. Pokud žák nedodrží své povinnosti stanovené školním řádem a dopustí-li se záškoláctví, následuje ho postih za své jednání a tím způsobené neomluvené hodiny, nejčastěji se v podobě kázeňských trestů, které mohou končit až sníženou známkou z chování. Důsledky záškoláctví mohou být ovšem mnohem závažnější.

O tom, jaký postih bude žákovi udělen, rozhoduje škola, která se řídí dle Metodického pokynu č. 10 194/2002-14 (2002). Školy zřizované městem České Budějovice musí žákovi uložit takový postih, aby byl v souladu také s Pokynem č. 2/2011/Š (2011), který školám předepisuje jednat s rodiči tehdy, když se jedná o **neomluvenou absenci do 10 vyučovacích hodin**, vymezuje Metodický pokyn č. 10 194/2002-14 (2002) třídnímu učiteli daného žáka úkol dohodnout se na postihu společně se zákonným zástupcem a samotným žákem při pohovoru. Když neomluvená absence žáka překročí rozsah 10 hodin, musí se při společném pohovoru, na kterém je přítomen ředitel školy, sankcionovaný žák i jeho zákonný zástupce dohodnout na formě postihu, kromě toho však škola musí neprodleně oznámit tuto skutečnost odboru sociálně právní ochrany dětí příslušným formulářem. Tato skutečnost je vyhodnocena přiděleným referentem, který rozhodne o tom, zda se jedná o přešupek či trestný čin. V případě druhé možnosti je případ předán k řešení Policii ČR.

Dojde-li žákem k překročení rozsahu **neomluvené absence nad 25 vyučovacích hodin**, nebo se bude v průběhu téhož školního roku záškoláctví několikrát opakovat, nařizuje Pokyn č. 2/2011Š (2011) škole též neprodleně tuto skutečnost oznámit vedoucí odboru školství a tělovýchovy formou písemné zprávy, která by měla obsahovat konkrétní počet absencí žáka, dosavadní postup školy při řešení záškoláctví a dále třídu, ve které se žák vzdělává.

Dojde-li u žáka **k většímu počtu neomluvených hodin** ve vyučování, potom je již sankciován zákonný zástupce dotyčného žáka – formou přestupku. Pokud bude s rodičem dítěte záškoláka zahájeno správní řízení za přestupek, může mu být udělena až několikatisícová pokuta. Pokud zákonný zástupce dítěte záškoláka, který se dopustil přestupku, pobírá dávky pomoci v hmotné nouzi, po dobu tří měsíců mu nebudou vypláceny. Kořa a Jedlička (1998) však dodávají, že v praxi se většinou rodiče dohodnou se školou na napravení situace a k peněžním sankcím rodičů dochází pouze zřídkakdy. Většinou pouze stačí zmínka o možném postihu, a rodiče jsou ochotni spolupracovat.

Pakliže byla rodičům či zákonným zástupcům dítěte uložena během školního roku sankce dvakrát, Dodatek č. 1 (2012, s. 1) stanovuje, že: „ ... *bude v pořadí již třetí hlášení o zanedbání školní docházky vyšší než deset hodin postoupeno Policii ČR. Příklad bude řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožování mravní výchovy dítěte...*“. V případě opakovaného zameškávání vyučování bude rovněž hlášeno Policii ČR.

Komunikace mezi školou a žákem

Ve školní praxi lze ovšem nalézt situaci, v které může dojít v případě sankcionání žáka za neplnění školní docházky pouze ke komunikaci mezi dotyčným žákem a vedením školy. Tato možnost může nastat v případě, když že se jedná o neomluvenou absenci do 10 vyučovacích hodin, neboť tehdy vymezuje Metodický pokyn č. 10 194/2002-14 (2002) třídnímu učiteli daného žáka úkol dohodnout se na postihu společně se samotným sankciovaným, většinou ve formě snížených známek z chování či napomenutí.

Na komunikaci se žákem se dále podílí několik osob, které jsou vyškolené na poradenské služby žákům ve školských zařízeních, taktéž k řešení záškoláctví – výchovný poradce a školní metodik prevence. Do této skupiny řadíme i školního psychologa, pokud daná škola někoho v této pozici zaměstnává. V základní škole Vltava spolupracují výchovný poradce, školní metodik prevence a školní psycholog, mimoto však každý z nich má jiné – konkrétní – zaměření a specifikuje se na jiné záležitosti.

- **Výchovný poradce** pomáhá s řešením výukových a také výchovných nesnází žáků, spolupracuje s institucemi, které se specializují na péči o mládež (středisko výchovné péče, pedagogicko-psychologická poradna apod.). Zabývají a soustředí se na žáky s rizikovým chováním, poskytuje kariérové poradenství, v neposlední řadě zajišťuje speciální vzdělávací potřeby pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Kromě poradenské činnosti je náplní práce výchovného poradce také činnost metodická a informační (Pipeková et al., 2010).
- **Školní metodik prevence** se kromě prevence záškoláctví také věnuje prevenci v oblasti školního násilí, šikany, závislostí na návykových látkách, páčání trestných činů, rasismu, nevhodných způsobů trávení volného času aj. vykonává činnost metodickou, koordinační, informační a poradenskou pro žáky, rodiče i vyučující. Náplní práce této osoby je reagovat na individuální problémy u žáků školy a snažit se o včasnou podporu a pomoc. Tvoří a kontroluje realizaci minimálního preventivního programu, dohlíží na vzdělávání kolegů pedagogů v oblasti prevence sociálně patologických jevů, navrhuje a realizuje možná opatření při řešení sociálně patologických jevů. V krajních případech je jeho povinností doporučit rodičům žáků odborná pracoviště, orgány sociálně právní ochrany dětí, lékaře aj., pokud to bude konkrétní daná situace vyžadovat (Pipeková et al., 2010).

- Úlohou **školního psychologa** je odhalit příčiny školní neúspěšnosti prostřednictvím psychologické diagnostiky žáků, a dále poskytovat psychologickou podporu žákům s výchovnými či výukovými problémy, i jeho rodičům (Pipeková et. al, 2010).

Funkce osob, které se řadí do poradenského systému školy, jsou vymezena vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. Vyhláška dále uvádí, že poradenské služby musí být poskytovány žákovi bezplatně, na žádost samotného žáka, jeho rodičů či zákonných zástupců a školy. V případě, že je žák nezletilý, je nutný souhlas rodiče, který musí být dále předem informován o povaze, průběhu a cíli poskytované služby.

2.1 Postoje k záškoláctví

Na záškoláctví dnešních mladých žáků mají zásadní vliv postoje jejich rodičů k dané problematice, které podle Koláře (2012, s. 102) znamenají „... *na zkušenosti založenou tendenci chovat se určitým způsobem vůči objektům, jevům, lidem.*“ Šimíčková-Čížková (2001) doplňuje, že pojmem postoje můžeme chápat určitý druh hodnocení, který se může zařazovat mezi druhy motivů. S tímto výrokem se ztotožňuje i Nakonečný a Matějková (1997, s. 118), který tvrdí, že „... *pojem postoje může být vymezen jako hodnotící vztah*“. Postoje se utváří v průběhu života vzděláním, sociálními kontakty a dalšími sociálními vlivy (Hartl a Hartlová, 2000). Kelnarová a Matějková (2010) se na výše zmíněném utváření postojů shoduje a přidává, že postoje se mohou dále utvářet napodobováním, životními zkušenostmi a přebíráním rolí. Mohou být ovlivněny sdělovacími prostředky, jsou trvalé a ovlivňují hodnotovou orientaci člověka. Šimíčková-Čížková (2000, s. 94) přichází s jednoduchou definicí postojů, která říká, že postoje jsou „... *individuální mentální procesy, určující odpovědi jedince v sociální realitě, která ho obklopuje.*“

Postoje se skládají ze tří složek, které blíže popisuje Šimíčková-Čížková (2000) a nazývají se kognitivní, konativní a emocionální. První z nich znamená, co o daném předmětu postoje všechno vím, jak ho vnímám a co si o něm myslím. Druhá ze zmíněných složek vyjadřuje sklon k chování, tedy pravděpodobné jednání, která by člověk aplikoval ve vztahu k předmětu postoje. Nutné podotknout, že pokaždé záleží na situaci, a chování se může vzhledem k ní měnit. Poslední složku postojů nazýváme emocionální a vyjadřuje všechny city a emoce, které jsou prožívány ve vztahu k danému objektu. Šimíčková-Čížková (2000, s. 97) dále upřesňuje, že afektivní složka „...*spočívá v hodnocení provázaném různými pocity a tento proces považují někteří teoretici za jádro postoje.*“

Ve školní praxi to znamená, že rodiče mají svými postoji značný vliv na problematiku záškoláctví u svých dětí, a svými postoji mohou dále ovlivňovat postoje ke škole svých dětí, které Průcha, Walterová a Mareš (1995, s. 161) definují jako: „... *komplexní vztah jedinců, skupin či celé společnosti k instituci školy či ke konkrétní škole. Vyplyvá se subjektivního hodnocení školy ve srovnání s potřebami a zájmy lidí, kteří přicházejí se školou do kontaktu. Důležité jsou postoje žáků, postoje rodičů, postoje učitelů a odborníků a postoje politiků.*“ V současné době se rozmáhá v českém školství fenomén nazývaný skryté záškoláctví (viz kapitola 1.1), kdy rodiče o skutečnosti, že jejich dítě nechodí do školy, ví, a absenci ve škole mu omlouvají. Tato situace se týká zejména žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí, kterým tak brání ve školním úspěchu, nicméně je však problémem téměř všech žáků a hlavně jejich rodičů bez rozdílu (Šotola, 2012). Mnohdy jsou totiž žáci rodiči omluveni a bez přítomnosti zdravotních potíží zůstávají doma z důvodu rodinných oslav, hlídání mladších sourozenců, rodinných nákupů apod. Skryté záškoláctví omlouvané rodiči se tak stalo závažným problémem školního prostředí. České školství se brání této situaci, například tím, že škola musí v omlouvání absence postupovat podle určitých dokumentů, například v souladu s Metodickým pokynem č. 10 194/2002–14 (2002). Právě výše zmiňované problematice postojů žáků a jejich rodičů se věnuje praktická část předkládané bakalářské práce.

2.2 Prevence záškoláctví

V prevenci záškoláctví postupují ředitelé škol podle Metodického pokynu č. 10 194/2002-14 (2002, s. 1), podle něhož součástí prevence je „... *pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, součinnost se zákonnými zástupci, analýza příčin záškoláctví žáků včetně přijetí příslušných opatření, výchovné pohovory s žáky, spolupráce se školním psychologem a institucemi pedagogicko-psychologického poradenství, konání výchovných komisí ve škole, spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí apod.*“

Minimální preventivní program

Každá škola vytváří a realizuje Minimální preventivní program. ZŠ Vltava zpracovává tento dokument podle Metodického pokynu MŠMT ČR č.j. 21291/2010-28, k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a mládeže ve školách a školských zařízeních. V minimálním preventivním programu ZŠ Vltava (2014) jsou shromážděny informace o hrozících sociálně patologických jevech žákům a tento dokument také informuje o tom, že spousta žáků navštěvující jejich školu pochází z málo podnětného prostředí, v rodinách je postrádána vzájemná komunikace a stanovená pravidla chování. Absence těchto návyků se odráží na chování žáka (často i rodičů) ve škole. Dále se v něm zmiňuje, že mnohdy je špatná i spolupráce a komunikace s rodiči, neboť často kryjí záškoláctví svých potomků, a absence jim omlouvají. Taktéž je zmiňováno, že tento fakt se v posledních letech zlepšuje a redukuje. Dalším problémem jsou špatné vztahy mezi žáky, hrubé vyjadřování a zárodky šikany. Jako nejzávažnější problém se jeví experimentování s návykovými látkami. Nejčastěji žáci užívají drogy legální – cigarety a alkohol.

Zmiňovaný dokument taktéž navrhuje řešení těchto problémů související s výskytem sociálně patologických jevů, které spočívají v tom, že by se měli rozšířit kompetence výchovného poradce, školního metodika prevence a učitelů, větší začlenění rodičů do řešení vzniklých problémů, a snížení počtu dětí ve třídě. Dále je poznamenáno také častější přítomnost školního psychologa (v době realizování šetření byl ve škole

k zastižení dvakrát v týdnu), a s tím související častější preventivní aktivity v třídnických hodinách (Minimální preventivní program ŽŠ Vltava, 2014).

Hlavním cílem preventivního programu je omezit rizikové chování a nebezpečí spojené s užíváním návykových látek. K tomu je zapotřebí prevence v těchto konkrétních oblastech (záškoláctví, rasismus, zneužívání návykových látek, šikana apod.), motivace ke zdravému životnímu stylu a vhodnému trávení volného času či neustálé opakování zákonným zástupcům žáků školy, že je nutné spolupracovat při výchově a vzdělávání se školou. Témata týkající se těchto výše uvedených oblastí sociálně patologických jevů jsou zpracovávána do vzdělávacího procesu, nejčastěji do předmětů prvouka, občanská a rodinná výchova. Na 2. stupni školy se dobrovolní žáci mohou aktivně podílet na řešení sociálně patologických jevů v rámci programu *Řešení vrstevnických vztahů*. Pokud tyto žáci ve své vrstevnické skupině na území školy identifikují problém související s výskytem sociálně patologického jevu, oznámí tuto skutečnost výchovnému poradci, a následně společně připraví třídnickou hodinu pro problémovou skupinu. O přestávkách jsou tyto žáci také k dispozici ostatním dětem, kteří mají určitý problém a bojí se svěřit dospělé osobě. Na tomto projektu se kromě dobrovolné skupiny žáků účastní také výchovný poradce a školní metodik prevence, jejichž úkolem je celý projekt kontrolovat a řídit, následně vyhodnocovat (Minimální preventivní program ŽŠ Vltava, 2014).

Školní metodik prevence za daný školní rok shromažďuje podrobně všechny informace o výskytu sociálně patologických jevů v jednotlivých třídách, na konci roku jsou údaje pedagogy vyhodnoceny a následně školní metodik prevence zpracuje hodnocení za daný školní rok (Minimální preventivní program ŽŠ Vltava, 2014).

Individuální výchovné programy

Prevenici záškoláctví je také možné posílit vytvořením individuálních výchovných programů. V období září 2011 až červen 2013 byl spuštěn pilotní projekt MŠMT s názvem „Individuální vzdělávací program“, dříve veřejnosti známý také pod pseudonymem „Smlouva s rodiči“ či „Individuální výchovný plán“. Program je zaměřen na odstranění rizikového chování žáka ve škole, a to na základě „smlouvy“,

kteřou mezi sebou uzavřou tři protistrany – daný žák, zákonný zástupce žáka a škola. Hlavní myšlenkou výše jmenovaného projektu není sankcionování žáka za nedodržení pravidel, nýbrž podpora a motivace k dodržení závazků, a dohlížení na plnění povinností. Podpis rodičů na „smlouvě“ znamená uvědomění si, že výchovný problém není jen záležitostí žáka, ale dotýká se všech zúčastněných stran (Souhrnná závěrečná zpráva, 2013).

Do zmiňovaného projektu MŠMT se mohly přihlásit ty školy, které odpověděly na písemnou výzvu ministerstva.³ Motivací k přihlášení škol byla buďto zvědavost, narůstající rizikové chování žáků ve školním prostředí, nebo očekávání konkrétních postupů, jak přimět žáky a rodiče k plnění svých závazků (Souhrnná závěrečná zpráva, 2013).

Souhrnná závěrečná zpráva (2013) informuje o tom, že nejčastějšími řešeními výchovnými problémy u těchto žáků bylo nenošení školních pomůcek (56,1 % případů) a vypracování domácích úkolů (46,3 % úkolů). Záškoláctví bylo řešeno v procentuálním zastoupení 10,9 %. K pozitivní změně chování u žáků došlo zhruba v 20 % případů, kdy se rizikové chování podařilo úplně odstranit, a v 60 % odstranit částečně. Ve většině případů byl projekt ze stran pedagogů škol a zákonných zástupců dětí hodnocen pozitivně. Na základně kladných výsledků zkoumání projektu MŠMT vydalo „Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků“, č. j. MSMT-43301/2013, podle kterého by se v případě zájmu školy měly řídit, doposud však zůstávají Individuální výchovné programy jako prostředek pro prevenci rizikového chování dětí ve školním prostředí pro školy dobrovolné.

---

³ Souhrnná závěrečná zpráva (2013) uvádí, že se v prvním roce zapojilo 36 škol, z toho 27 pokračovalo ve druhém školním roce testování tohoto projektu, a ke zmíněnému celkovému počtu škol se nově připojilo dalších 27. Z celkového počtu přihlášených a testovaných škol bylo 8 praktických. V prvním školním roce testování projektu bylo sledováno 570 žáků, v roce druhém 845, z toho 106 z nich pokračovalo ze školního roku předchozího. Celkový zkoumaný vzorek žáků tvořili ze 70 % chlapci, a ze 70 % se jednalo o žáky druhého stupně ZŠ.

3 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem předložené bakalářské práce je rozkrýt současný pohled žáků vybrané základní školy a jejich rodičů na problematiku záškoláctví z hlediska trojsložkového modelu postojů - kognitivní, konativní a emocionální. Práce bude mapovat jaké názory, emocionální reakce, a jaké sklony k chování ve vztahu k záškoláctví mají žáci vybrané základní školy a zároveň bude mapovat, jaké postoje k záškoláctví zaujímají jejich rodiče.

Podle výše zmiňovaného cíle práce byly vytyčeny čtyři výzkumné otázky:

- 1) Jaké informace mají o problematice záškoláctví žáci 9. tříd ZŠ?
- 2) Jaké názory mají žáci 9. tříd ZŠ na problematiku záškoláctví?
- 3) Jaké zkušenosti se záškoláctvím mají žáci 9. tříd ZŠ?
- 4) Jaké postoje k problematice záškoláctví vnímají žáci 9. tříd ZŠ u svých rodičů?

4 Metodika

Výzkumná část této bakalářské práce bude založena na kvalitativním výzkumu, což je podle Strausse a Corbinové (1999, s. 10) „*jakýkoliv výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických procedur nebo jiných způsobů kvantifikace.*“ Švaříček a Šedřová (2014) upřesňují, že základním principem kvalitativního výzkumu je sběr dat bez toho, že by byly na počátku výzkumu stanoveny hypotézy. Výzkumník začíná hledat pravidelnosti, které se v nasbíraných datech vyskytují, formuluje předběžné výsledky zkoumání a definuje nové hypotézy či teorie, až teprve po seskupení dostatečného počtu dat. Nevýhodou kvalitativního výzkumu vidí Hendl (2005) ve faktu, že výsledky výzkumu mohou být ovlivněné subjektivními dojmy výzkumníka a jeho osobními preferencemi, sběr dat a jejich následná analýza mohou být časově náročné, a získaná data nemusí být zobecnitelná. Naopak výhody v kvalitativním výzkumu vidí autor v hloubkové komparaci případů, ve sledování jejich vývoje, zkoumání příslušných procesů a zohlednění působení situace a podmínek.

Technikou sběru dat bude v této bakalářské práci vybrán polostrukturovaný rozhovor, „*jež se vyznačuje definovaným účelem, určitou osnovou a velkou pružností celého procesu získávání informací*“ (Hendl, 2005, s. 164). Chráška (2007) uvádí, že použití rozhovoru jako výzkumné metody, je oproti ostatním výzkumným metodám přínosný v tom, že výzkumný pracovník naváže s respondentem osobní kontakt, čímž může hlouběji proniknout do jeho postojů a motivů. Další výhodou spatřuje v tom, že během rozhovoru můžeme sledovat reakce respondenta na tázané otázky, a podle nich regulovat jeho další průběh. Z velké části úspěšnost rozhovoru závisí na schopnosti výzkumného pracovníka navázat uvolněný, příjemný a přátelský vztah mezi ním a respondentem. Strauss a Corbinová (1999) zmiňují jako další rizika kvalitativního výzkumu zkreslení informací, neschopnost abstraktního myšlení výzkumníka, získání nespolehlivých údajů a také neschopnost výzkumníka analyzovat situaci.

4.1 Stanovení tematických okruhů a otázek

Před realizací budou nejprve stanoveny tematické okruhy otázek a poté bude vypracován záznamový arch (viz. Příloha č. 1), do kterého budou jednotlivé odpovědi žáků během rozhovoru zaznamenávány. Otázky vycházejí z vymezeného cíle předkládané bakalářské práce, a jsou rozděleny do tematických okruhů podle jednotlivých složek trojsložkového modelu postojů.

První okruh otázek by měl posléze objasnit první výše vytyčenou výzkumnou otázku, a to *Jaké informace mají o problematice záškoláctví žáci 9. tříd ZŠ?* Zmíněný okruh otázek byl sestaven v souladu s kognitivní složkou postojů. Druhý okruh otázek byl sestaven za účelem odhalení emocionální složky postojů žáků k danému předmětu, a tím bude zodpovězena druhá výzkumná otázka, která zní: *Jaké názory mají žáci 9. tříd ZŠ na problematiku záškoláctví?* Třetí oblast sestavených otázek se týká vlastních zkušeností žáků se záškoláctvím, a tím se zaměřuje na objasnění konativní složky postojů žáků vybrané ZŠ a zodpovězení předposlední výzkumné otázky *Jaké zkušenosti se záškoláctvím mají žáci 9. tříd ZŠ?* Cílem posledního ze sestavených okruhů otázek je zjistit, jaké postoje k záškoláctví zaujímají rodiče žáků, prostřednictvím výpovědí svých dětí (respondentů).

4.2 Výzkum

Během listopadu 2014 byla rozeslána žádost s provedením výzkumu do všech základních škol ve městě České Budějovice, dále pak do dvou ZŠ ve městě Tábor a Sezimovo Ústí a do základní školy v Pacově. Kladná odpověď přišla pouze ze základní školy Vltava z Českých Budějovic a z 1. ZŠ Sezimovo Ústí. Pro výzkumnou část předkládané bakalářské práce byla vybrána základní škola v Českých Budějovicích, z důvodu snadnější dostupnosti. Kvůli předcházejícímu konci pololetí a větší vytíženosti pedagogů proběhla konzultační schůzka ve vybrané základní

škole až během února 2015. Setkání proběhlo za účasti zástupce ředitele pro II. stupeň a zároveň školního metodika prevence Mgr. Tomáše Kolíka a výchovné poradkyně Mgr. Květuše Mrázové. Během shledání byla panem Kolíkem přislíbena možnost výzkumu a realizace interview se žáky 9. tříd ZŠ prostřednictvím třídnické hodiny. Tato možnost byla posléze zavrhnuta a rozhovory byly realizovány v době posledních přestávek bez přítomnosti zaměstnanců školy, z důvodu větší uvolněnosti dotazovaných žáků.

Rozhovory se žáky se uskutečnily v druhé polovině měsíce června 2015, až po uzavření klasifikace. Předpokládalo se, že dotazovaní budou v této době na konci školního roku otevřenější, upřímnější a prozradí výzkumníkovi více ze svých postojů k dané problematice. Žáci byli vybíráni na půdě školního pozemku o poledních přestávkách, interview s každým z nich probíhalo cca 10 minut. V úvodu rozhovoru byl představen výzkumný pracovník, dále byl respondent informován o výzkumu samotném a ubezpečen o své anonymitě. Následně proběhl připravovaný rozhovor a odpovědi dotazovaných byly zaznamenávány do záznamového archu. Pro potřeby této bakalářské práce byly odpovědi následně přepsány z archu také do textového dokumentu v počítači (viz Příloha č. 5).

4.3 Výzkumný soubor

Budova ZŠ Vltava, jejíž žáci se stali respondenty pro potřeby předkládané bakalářské práce, se nachází na sídlišti Vltava v Českých Budějovicích. Součástí ZŠ je také Základní škola umělecká, stejné budově. Pozemek školy je obklopen panelovými domy a v bezprostřední blízkosti školního pozemku se nachází zastávka městské hromadné dopravy. V okolí ZŠ se dále nachází několik zařízení nabízejících restaurační a pohostinské služby, jejichž součástí jsou také herní automaty.

Respondenty bakalářské práce se konkrétně stali žáci devátých tříd zmiňované základní školy Vltava. Devátý ročník ZŠ byl v době realizace výzkumu rozdělen do tří

tříd, které navštěvovalo celkově 67 žáků. Do 9. A chodilo 22 žáků, do 9. B 25 žáků, a do 9. C 20 žáků. Celkový počet 67 dětí tvoří 33 chlapců a 34 dívek. V celém 9. ročníku nikdy nebylo v průběhu celého druhého stupně vzdělávání řešeno záškoláctví, ani větší počet neomluvených hodin. V ojedinělých případech se řešily neomluvené absence několika jedinců do deseti hodin, jejichž důsledkem byla snížená známka z chování.

Pro účely této bakalářské práce výzkumný vzorek tvořilo dvacet vybraných žáků z výše zmíněných tříd, a pohlaví bylo ve vzorku zastoupeno shodně. Kvůli naprosté anonymitě a přání respondentů byly všechny odpovědi převedeny do mužského rodu. Přestože deváté ročníky ZŠ navštěvovalo několik žáků, pocházející z romské menšiny, ve výzkumném vzorku se žádný z Romů nedisponuje z důvodu odmítnutí rozhovoru na dané téma. Všem dotazovaným bylo v době konání rozhovorů 15 let. Z důvodu zachování anonymity budou dotazovaní žáci v následujících stránkách označeni písmenem Ž a číslicí od 1 do 20.

5 Zpracování výsledků a analýza dat

Rozhovory s respondenty obsahují 16 připravených základních otázek. Analýza získaných dat bude provedena hromadně, vždy okruh po okruhu. Na začátku analýzy bude vždy uveden daný oddíl a výzkumná otázka, na kterou mají otázky odpovědět. Každá z otázek bude rozebrána zvlášť a pro přehlednost bude součástí každé analyzované otázky tabulka s přehledem odpovědí respondentů a na konci každého oddílu otázek bude shrnutí výsledků.

Tematický okruh otázek č. 1

Výzkumná otázka: Jaké informace mají o problematice záškoláctví žáci 9. tříd ZŠ?

Výše zmíněný okruh otázek se skládal z těchto předem definovaných otázek:

- *Co je to podle tebe záškoláctví?*
- *Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?*
- *Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?*
- *Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?*

Co je podle tebe záškoláctví?

Na výše formulovanou otázku odpovídali dotazovaní žáci zpravidla jednotvárně. Odpovědi respondentů je možné rozdělit pouze do čtyř kategorií, které jsou uvedeny v tabulce níže (Tabulka č. 1).

Tabulka č. 1 Vysvětlení pojmu záškoláctví

Respondent:	Pojem záškoláctví znamená:
Ž1, Ž2, Ž4, Ž9, Ž14, Ž17, Ž19,	Úmyslné nechození do školy bez vědomosti rodičů.
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž5, Ž6, Ž8, Ž10, Ž11, Ž13, Ž14, Ž17, Ž18, Ž20	Úmyslné nechození do školy, i když nejsem nemocný.
Ž7	Nechození do školy spojené s konzumací alkoholu a užívání jiných návykových látek.
Ž12, Ž15, Ž16	Porušování pravidel stanovených školou.

Zdroj: vlastní, 2015

Nejpočetněji byla zastoupena odpověď, že záškoláctví znamená **záměrné vyhýbání se škole a školnímu vyučování** v případě, kdy dotyčný není nemocný a v daný čas by měl být ve školní hodině přítomen. Je to patrné například z odpovědi Ž3: „Záškoláctví znamená, že žák v době vyučování je viděn mimo školu a není nijak nemocný.“, Ž5: „...Nechodit do školy a místo toho jít někam jinam... Třeba ven s kámošema nebo tak.“, dále Ž10: „...Nebýt nemocný ani nemít žádné problémy a jít s kamarády nebo sám mimo školu.“, či Ž11: „...Nejsem nemocný, někde se prostě flákám.“ Taktéž dotazovaní dále tvrdí, že záškoláctví znamená zameškávání školního vyučování bez vědomosti rodičů. Ž9: „...Žák nechodí do školy a rodiče o tom neví.“

Další z definic, která byla během interview žáky zmíněna, byla ta, že záškoláctví znamená jak **chození za školu bez vědomí rodičů**, tak i meškání vyučování bez přítomnosti zdravotních problémů. Žáci například tvrdí, že: Ž4, „... Někdo nejde do školy, a například zůstane tajně doma, i když je zdravý, nebo se toulá venku a rodiče o tom nevědí.“ či Ž17: „Když se dítě, které chodí do školy na výuku prostě a jednoduše bez vědomí rodičů vykašle. Místo školy zůstane doma, nebo půjde s kamarády na kafe.“

Respondenti nemají povědomí o tom, že problematika záškoláctví může být úzce **spjata s užíváním návykových látek**, tuto možnost zmiňuje pouze jeden z dotazovaných. Ž7: „...Chození za školu. Prostě když někdo nechodí do školy, místo toho je někde v parku a tam kouří, bere drogy a pije alkohol.“ Uvědomují si však, že záškoláctví je úzce spjata s **porušováním vnitřních pravidel školy**. Uvedli, že: Ž12:

„Když chodí žáci místo školy pryč a porušují tak pravidla školy. ...Školní řád...“, Ž15: „...Když děti chodí jinam než do školy a porušují tak školní řád.“, a Ž16: „Nejít do školy, neplnit povinnou školní docházku a mít neomluvené hodiny.“

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Zmíněná otázka dokazuje, že žáci neznají všechny typy záškoláctví, které jsou blíže popsány v kapitole č. 1.1. Tuto skutečnost je možné pozorovat ze zastoupení odpovědí respondentů, největší četnost měla odpověď „nevím“. Vyskytovaly se odpovědi typu: Ž1: „Nevím.“, Ž12: „Moc ne, nemám s tím zkušenosti.“ či Ž14: „Ne. Já toho o záškoláctví moc nevím, neznám nikoho kdo by chodil za školu. A já za ní také nechodím.“ Je zajímavé, že odpověď respondenta Ž14 je možné zahrnout také do oddílu zabývajícím se konativní složkou postojů, neboť respondent svou odpovědí na výše definovanou otázku vyjadřuje nejen své povědomí o jednotlivých typech záškoláctví, ale také o tom, jak se v souvislosti s problematikou záškoláctví fakticky chová. Z výpovědí respondentů je možné určit dále ještě několik dalších skupin odpovědí (Tabulka č. 2).

Tabulka č. 2 Typologie záškoláctví

Respondent:	Mezi jednotlivé typy záškoláctví patří:
Ž2, Ž5, Ž6, Ž10, Ž15, Ž18, Ž20	Úmyslné zameškávání školního vyučování bez vědomosti rodičů.
Ž3, Ž4, Ž17, Ž20	Zameškávání školního vyučování s vědomím rodičů.
Ž7	Zameškávání školního vyučování související s konzumací návykových látek.
Ž2, Ž15	Simulování nemoci související s lhaním rodičům.
Ž1, Ž8, Ž9, Ž11, Ž12, Ž13, Ž14, Ž16, Ž19,	Nevím.

Zdroj: vlastní, 2015

Z odpovědí dalších respondentů vyplynulo, že záškoláctví znamená pouze zameškávání školního vyučování bez vědomí rodičů. Následujícím typem odpovědi, který měl značný výskyt, bylo, že záškoláctví znamená neúčast ve škole v situaci, kdy

rodiče vědí o tom, že jejich potomek není ve vyučování přítomen. Tuto kategorii je možná charakterizovat z reakcí respondentů na danou otázku, které byly: Ž3: „Například když mě o hodině někdo uvidí sedět v šatně nebo mimo školu, a rodiče o tom ví, a nedají do školy vědět, co se mnou je.“ Ž4: „Když jde dítě s rodiči jinam než do školy a rodiče ho včas neomluví.“ Ž17: „I to, když mi rodiče napíší omluvenku, když je ve škole nějaká akce a mně se tam vůbec nechce.“

Druh odpovědi, který se vyskytl pouze nepatrně, byl, že záškoláctví může znamenat také lhaní rodičům a předstírání zdravotních potíží. Respondenti uvedli, že záškoláctví znamená: Ž2: „Když žák nejde do školy a rodiče o tom neví, nebo simuluje nemoc.“, a Ž15: „...Být doma a simulovat, že je mi blbě, abych nemusel do školy.“ Na závěr analyzované otázky nutno zmínit poslední dvě kategorie, které byly zastoupeny pouze jedenkrát. V prvním případě dotazovaný uvedl, že záškoláctví může souviset s užíváním návykových látek. Podle respondenta Ž7 totiž záškoláctví znamená: „nechození do školy, kouření, braní drog a alkohol.“ Druhý případ dokazuje, že současní žáci 9. třídy mohou mít vědomosti o typologii záškoláctví, což je patrné z odpovědi respondenta Ž20, který zmiňuje dva z typů záškoláctví – s nevědomostí rodičů, tak s jejich vědomím. „Když nepůjdeš do školy a nemáš zdravotní problémy. Je jedno, jestli ti rodiče napíší omluvenku, nebo si jí napíšeš sám, je to záškoláctví.“

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Zmíněná otázka byla respondentům pokládána za účelem zjištění, zda žáci vědí o všech možných příčinách záškoláctví. Odpovědi respondentů jsou zaznamenány v tabulce č. 3 níže.

Tabulka č. 3 Příčiny záškoláctví

Respondent:	Možnými příčinami záškoláctví může být:
Ž1, Ž3, Ž5, Ž7, Ž8, Ž9, Ž11, Ž12, Ž13, Ž15, Ž16, Ž17, Ž20	Nuda, škola dotyčného nebaví a raději by se chtěl někde „poflakovat“.
Ž2, Ž3, Ž10, Ž13, Ž14, Ž17	Šikana.
Ž3, Ž4, Ž19	Použití záškoláctví jako určitý způsob předvádění před spolužáky.
Ž3, Ž7, Ž17	Učitel, s kterým má dotyčný problémy.
Ž4, Ž5, Ž6, Ž15	Nepřipravenosti na písemnou práci či ústní zkoušení, dotyčný nechce dostat špatnou známku.
Ž10, Ž18, Ž20	Vliv vrstevnické party a volného času.

Zdroj: vlastní, 2015

Odpovědi respondentů byly rozmanité, a daly se rozdělit do pěti kategorií. Výrazná většina respondentů ve svých odpovědích zmínila fakt, že někdo volí chození za školu, protože **dotyčného škola nebaví**, z nudy či z vidiny strávení času jiným, podle něho vhodnějším, způsobem. Ž20: „...*Je to líný a hloupý člověk, který si myslí, že škola není důležitá a nebaví ho.*“ Také nebyla opomenuta skutečnost, že dotyčný se **může bát chodit do školy** z důvodu šikany, či jiných problémů se spolužáky. Respondenti si taktéž uvědomují další z možných příčin záškoláctví, a to tu, že záškoláctví může být nástrojem, **jak se vyhnout** školním povinnostem. Je to patrné například z odpovědi respondenta Ž15: „...*Nebo se chce vyhnout testu, protože to neumí a bojí se, že by dostal špatnou známku.*“

V odpovědích respondentů se v menší míře vyskytla i odpověď, že příčiny záškoláctví mohou tkvít z **problémů** respondenta s **učiteli**. Dokládají to následující tvrzení žáků Ž17: „*Učitelé na něj mohou být zasedlí a on je proto nechce vidět.*“, a Ž3: „...*Nebo má problém se spolužáky nebo učiteli.*“ Respondenti rovněž vnímají záškoláctví jako důsledek vlivu vrstevnických vztahů a part. Na výše zmíněnou otázku odpověděli: Ž10: „...*Nebo se chytil nějaký party, která ho k tomu svádí.*“, Ž18: „*Protože ho třeba navádějí kámoši.*“, a Ž20: „*Protože chce být jako kamarádi, kteří to dělají...*“ Poslední z kategorií, která byla z výpovědí žáků charakterizována, byla, že žáci jednou

z možných příčin záměrného zameškávání vyučování vidí v použití záškoláctví jako prostředku k předvádění se před spolužáky. Ž4: „...*Nebo se chce vytáhnout před kamarády.*“ Ž19: „*Protože si myslí, že je něco víc než ostatní.*“

Víš, co všechno se může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Záměrem otázky bylo odhalit, zda žáci mají povědomí o hrozících důsledcích záškoláctví. Z odpovědí respondentů bylo možné vytvořit několik kategorií, které jsou zaznamenány v tabulce č. 4.

Tabulka č. 4 Možné následky záškoláctví

Respondent:	Mezi možné hrozící důsledky záškoláctví patří:
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž5, Ž6, Ž8, Ž9, Ž10, Ž11, Ž12, Ž14, Ž15, Ž17, Ž18, Ž20	Školou udělená kázeňská opatření.
Ž2, Ž3, Ž4, Ž7, Ž13, Ž15	Vyloučení ze školy.
Ž2, Ž3, Ž10, Ž12, Ž13, Ž18, Ž20	Nahlášení případu na odbor sociálně právní ochrany dětí.
Ž1, Ž3, Ž13, Ž16	Odebrání dítěte z rodiny.
Ž1, Ž6, Ž7	Tresty od rodičů.
Ž19	Nevím.

Zdroj: vlastní, 2015

Analýzou této otázky je možné konstatovat, že si nejčastěji žáci uvědomují hrozící sankce udělená školou. Je to patrné ze skutečnosti, že tato odpověď na výše zmíněnou se vyskytovala nejčastěji. Žáci si uvědomují, že mohou dostat konkrétně: Ž2: „*Dvojku nebo trojku z chování, a taky napomenutí vlastně. Asi záleží na situaci a na tom, kolikrát ten člověk za školu byl.*“ Žáci dále vědí o možném hrozícím důsledku záškoláctví. Někteří z dotazovaných se zmiňují o tom, že v případě záškoláctví může dojít k tomu, že celá situace bude školou ohlášená na odbor sociálně právní ochrany

děti, který bude případ dále a podrobně řešit. Ž13: „*No škola na ně může zavolat sociálku a dítě jim pak můžou vzít a šoupnout do děcáku.*“ A Ž20: „*...Samozřejmě se o tom informují rodiče, a když o tom vědí, že chodí za školu, tak se dle mého názoru volá i sociálce.*“

Dotazovaní žáci se v rozhovorech uvedli také mnohé další možnosti důsledků záškoláctví, které si plně uvědomují. V jejich výpovědích se objevila možnost **vyloučení ze školy** (v případech Ž2, Ž3, Ž4, Ž7, Ž13 a Ž15), dále **odebrání dítěte z rodiny** (Ž1, Ž3, Ž13, Ž16), nebo tresty, o kterých rozhodnou rodiče záškoláků (Ž1, Ž6, Ž7). Pouze v jednom případě se stalo, že si dotazovaný (Ž19) nevzpomněl nebo nevěděl ani o jednom o možných důsledcích záškoláctví.

První otázka byla respondentům položena za záměrem zjistit, zdali vědí, co znamená slovo záškoláctví. Z výsledků vyplynulo, že žáci si uvědomují, že záškoláctví znamená záměrné nechození do školy, nejčastěji bez vědomí rodičů. Dále bylo zmíněno, že záškoláctví je spojené s porušováním pravidel školy a také může souviset s užíváním návykových látek. Respondenti také mají povědomí o tom, že záškoláctví můžeme dělit na několik druhů, podle jejich výpovědí na záškoláctví s vědomím rodičů, které se nejčastěji spojuje se simulováním nemoci a lhaním, a také bez vědomí rodičů. Nutno zmínit, že mnoho z nich neví, jaké jednání se mezi záškoláctví řadí a jaké nikoliv. O příčinách záškoláctví mají respondenti mnohem více informací, během realizace rozhovorů byla zmíněna šikana, neshody se spolužáky nebo učiteli, nuda, vliv party, či nepřipravenost na písemnou práci a zkoušení. Dále bylo řečeno, že záškoláctví může sloužit jako prostředek k vytahování se před spolužáky. Na poslední otázku okruhu, jejímž záměrem bylo odhalit, zda vědí žáci o možných důsledcích záškoláctví, odpovídali respondenti téměř shodně. Mnozí z nich si uvědomují sankce udělené školou končící vyloučením ze školy a nejrůznější tresty od rodičů. Také bylo řečeno, že záškoláctví může taktéž odebrání dítěte z rodiny a nahlášení případu na odbor sociálně právní orgány dětí.

Tematický kruh otázek č. 2

Výzkumná otázka: Jaké názory mají žáci 9. tříd ZŠ na problematiku záškoláctví?

Dotyčný druhý okruh se skládá pouze ze dvou z níže vypsanych otázek:

- *Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?*
- *Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?*

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Po položení výše zmíněné otázky a její následně analýze se odhalilo, že nynější žáci 9. tříd ZŠ, kteří souhlasili s rozhovorem a poskytli na téma záškoláctví své názory, nesympatizují se spolužáky, kteří chodí za školu. Naopak výpovědi s respondentů dokazují, že mají k záškolákům spíše odmítavý postoj. Jejich odpovědi se daly shrnout pouze do dvou kategorií, které jsou uvedené v tabulce č. 5.

Tabulka č. 5 Názory žáků 9. třídy na záškoláky

Respondent:	Co si myslím o záškolácích:
Ž3, Ž4, Ž6, Ž10, Ž13, Ž15, Ž16, Ž20	Myslím, že dělají chybu. S jejich chováním nesouhlasím.
Ž1, Ž2, Ž5, Ž7, Ž8, Ž9, Ž11, Ž12, Ž14, Ž17, Ž18	Nemám na ně žádný názor.

Zdroj: vlastní, 2015

Na otázku, co si myslí o spolužácích, kteří chodí za školu, odpovídali vesměs identicky. První kategorie dokazuje, že dotazovaní nemají na spolužáky, kteří se dopouští záškoláctví, žádný názor. Buď to z důvodu, že neměli příležitost, se s někým, kdo chodí za školu, setkat. Ž11: „*Žádnýho, co chodí za školu, neznám, tak je mi to fuk.*“ Dále respondenti postrádají názor taktéž proto, že nechtějí mluvit

o skutečnostech, které se jich za žádných okolností netýkají. Ž9: „*Nezajímám se o ně. Každý by se měl starat jen o sebe!*“

Zbylí respondenti se v názorech na záškoláctví spolužáků shodují na faktu, že jejich chování je nepochopitelné a nesouhlasí s ním. Vyskytly se názory typu: Ž3: „*Jsou blbí. Nepřemýšlí o následcích a dělají problémy sobě i rodičům.*“, Ž6: „*Jsou hloupi, potom se musí doučovat a dopsávat sešity.*“, Ž13: „*Je mi jich líto. Nenaucí se disciplíně, nenaucí se řešit problémy a budou od nich utíkat.*“, Ž15: „*Jsou divný!*“, Ž16: „*Nechápu je a nechápu, proč to dělají! Bude to akorát horší a horší. Zadělavají si tak na velký problémy.*“, a Ž20: „*O těch, kteří to dělají často, si myslím, že jsou hloupi a budou to mít v životě těžký. Ale pokud to ten člověk udělá jednou za rok, tak je to podle mě odpustitelné.*“

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Že záškoláctví není řešením žádných potíží, bylo mínění, které mezi odpověďmi žáků převládalo. Ž20: „*...Vše se dá řešit jinak. (...) Když už, tak z vážného důvodu, třeba když se něco stane blízkému člověku.*“ Z odpovědí respondentů je kromě této kategorie možné vytvořit ještě kategorii druhou, obě jsou zanesené v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6 Záškoláctví jako prostředek řešení problémů

Respondent:	O záškoláctví si myslím, že:
Ž5, Ž6, Ž8, Ž12, Ž17	Záškoláctvím je možné vyřešit nějaký problém.
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž7, Ž9, Ž10, Ž11, Ž13, Ž14, Ž15, Ž16, Ž18, Ž19, Ž20	Záškoláctví není řešení žádného problému.

Zdroj: vlastní, 2015

Druhá kategorie, kterou bylo možno vytvořit z reakcí respondentů na výše položenou otázku, shrnovala názory, že na záškoláctví lze nahlížet jako na prostředek, kterým je možno vyřešit lečjaké nesnáze. Jejich odpovědi na otázku, zda je podle nich

řešení úmyslně meškat vyučování, byla následovná: Ž5: „Jo. Když se vyhýbají třeba zkoušení, nebo písemce. Nedostanou špatnou známku.“, Ž6: „Jasně. Když je konec školního roku, už se ve škole nemusí nic dělat a je tam nuda.“, Ž8: „Určitě se tím vyřešit něco dá, pokud jen nejde o to, že se chceme pouze ulejt ze školy.“, Ž12: „Ale jo, v nějakém případě určitě jo. Třeba z rodinných důvodů nebo tak. Ovšem pokud ti lidi nejsou lajdáci, kašlou na učení, a proto chodí za školu.“, a Ž17: „Jo, asi jo. Jak pro koho. Když se na to nepřijde, neuškodí to.“

Z výpovědí na otázku, která zjišťovala sympatie respondentů k záškolákům, bylo odhaleno, že většina respondentů nemá o spolužácích prakticky žádné mínění. Pokud některý z respondentů uvedl, že k záškolákům má nějaký vztah, jednalo se vždy o nesympatie. Druhá z položených otázek okruhu ukazuje, jaký vztah mají respondenti k celkové problematice záškoláctví jako takové. Jejich stanovisko je spíše negativní, většina respondentů totiž zastává názor, že se takovým chováním nevyřeší žádné problémy. Byl zmíněn i opačný postoj, však pouze v minimálním zastoupení.

Bohužel, z výše uvedených a následně analyzovaných dvou otázek, na které byli respondenti tázáni, nelze zcela přesně vymezit jejich emocionální složku postoje k dané problematice. I přes to, že odpovědi dotazovaných naznačují jejich vztah ke spolužákům záškolákům, a poukazují dále na to, jak o záškoláctví smýšlejí, záměrem této skupiny otázek bylo ohlédnout se afektivní složku postojů tázaných žáků, tedy emoce, které ve vztahu k danému objektu prožívají.

Na základě poznamenaného faktu výše, byly znovu analyzovány odpovědi respondentů na veškeré otázky ze všech okruhů, jejímž účelem bylo odvodit z odpovědí respondentů jednotlivé emoce, které nejpřesněji charakterizují jejich vztah k záškoláctví. Sedm odhalených emocí jsou zanesené v tabulce č. 7. Odpovědi dotazovaných, podle kterých bylo možné předpokládat jejich afektivní složku postoje, a podle kterých byli respondenti přiřazeni do tabulky k jednotlivým emocím, jsou rozepsány pod tabulkou.

Tabulka č. 7 Emoce ve vztahu k záškoláctví

Respondent:	Emoce, která převládá ke vztahu k záškoláctví, je:
Ž1, Ž17	Nadšení
Ž19, Ž9, Ž5, Ž2	Strach
Ž16	Překvapení
Ž13	Smutek
Ž15, Ž11, Ž7, Ž3, Ž14, Ž18, Ž8, Ž6, Ž4	Odpor
Ž5, Ž12, Ž16, Ž17, Ž18, Ž19, Ž20	Provinilost, stud
Ž10	Očekávání

Zdroj: vlastní, 2015

Nejčastější emocií, která se dala z rozhovorů s respondenty vyvodit, **byl odpor**. Většinou byl odpor směřován na spolužáky, kteří chodí za školu. Reakce dotazovaných na záškoláky byly následovné: Ž15: „*Jsou divní!*“, Ž7: „*Nic. Neřeším je. Jsou blbí.*“, Ž3: „*Jsou blbí. Nepřemýšlí o následcích a dělají problémy sobě i rodičům.*“, Ž18: „*Nebavím se s nimi, jsou blbí. Nechápu, proč to dělají!*“ Ž8: „*Pitomci. Nechápu, proč to dělají.*“ Ž6: „*Jsou hloupí, potom se musí doučovat a dopsávat sešity.*“ Odpor k záškoláctví je možné sledovat i u respondenta Ž4, který na otázku, za jakých okolností by šel na školu, odpověděl: „*Osobně si myslím, že to nikdy není dobrý nápad.... Nikdy! Myslím, že i kdybychom měli učitele, kterého bych se opravdu bál, nebo bychom psali těžkou písemku, určitě by to nebylo řešení.*“ Dotazovaný Ž14 zas o záškoláctví smýšlí takto: „*Podle mě je záškoláctví samo o sobě špatné a nemělo by se dělat vůbec.*“ Poslední reakcí, z které je možné usuzovat odpor k záškoláctví a záškolákům, je reakce respondenta Ž4, který vyslovil, jak by se choval, kdyby jeho kamarád chodil za školu: „*Nebavil bych se s ním.*“

Druhá nejčastější emoce, kterou je možné usuzovat ve vztahu k záškoláctví z odpovědí respondentů, byla **provinilost a stud**. Dotazovaní žáci tyto emoce projevíli v souvislosti s lhaním rodičů a předstírání nemoci, za záměrem, aby nemuseli do školy. Na otázku, jak se při lhaní rodičům cítili, odpovídali totožně. Ž19: „*Ne moc dobře,*

nakonec jsem to rodičům řekl.“, Ž5: *„Trochu provinile.“*, Ž16: *„Nic moc dobře ne.“*, a Ž17: *„Špatně, protože jsem lhal.“* Všichni zmiňovaní potvrdili, že měli posléze kvůli svému jednání i výčitky svědomí.

Třetí projevená emoce respondentů **byl strach**. Smýšlí tak dotazovaný Ž5, který mluví v souvislosti se záškoláctvím s riskováním a nesnáze, a Ž2 se zhoršující se situací a taktéž následnými problémy. Ž5: *“Vím, průšvih. Bude mít neomluvenou hodinu a dostane tak dvojku nebo trojku z chování... Když chodí za školu často, tak riskují.“*, Ž2: *„Vůbec ne. Žák by měl problém řešit, protože tím, že se tomu bude vyhýbat, tak to bude jistě horší.“* Strach je možné usuzovat také z odpovědi žáka Ž9, který tvrdí: *„Ne. Nikdy to nemůže ničemu pomoci, jen uškodit.“* Respondent Ž19 přiznal, že má vlastní zkušenosti se záškoláctvím, nicméně se k tomuto činu – je možné, že ze strachu – přiznal. Na otázku, jak se cítil, konstatoval: *„Ne moc dobře, nakonec jsem to rodičům řekl.“*

Jen v mnoha málo případech vyjádřili respondenti se záškoláctvím **nadšení**. Stalo se tak v případě dotazovaného Ž1 a Ž17, kteří se svěřili, že chodí za školu. Ž1: *„Ano. Mamka má pravidlo, že si můžu vybrat libovolné dva dny v jednom pololetí. A ty zůstat doma, ale pak musím učení dohnat a nevymlouvat se, že jsem nebyl ve škole.“* Respondent Ž17 shledává v záškoláctví výhodu: *„Člověk má víc energie a není unavený.“* Na otázku, zda si myslí, že je to řešení chodit za školu, konstatoval: *„Jo, asi jo. Jak pro koho. Když se na to nepřijde, neuškodí to.“*

Pouze jeden z respondentů v souvislosti s názorem na spolužáky záškoláky projevil **smutek a lítost**: Ž13: *„Je mi jich líto. Nenaučí se disciplíně, nenaučí se řešit problémy a budou od nich utíkat.“* Poslední emocií, kterou bylo možné z odpovědí respondent usuzovat, bylo překvapení. Dotazovaný byl překvapen chováním svých spolužáků a plně ho nepochopil: Ž16: *„Nechápu je a nechápu, proč to dělají. Bude to akorát horší a horší. Zadělávají si tak na velký problémy.“*

Další kategorie odpovědí je spjatá s **očekáváním**. Respondent, který má se zmiňovaným fenoménem zkušenosti, se doznal k tomu, že od záškoláctví něco čekal. Ž10: *„Ano. Rodinné důvody. Výlet. Dovolená.“* Doznal se k tomu, že ve zmiňovaných případech zůstává doma s vědomím jeho rodičů.

Mezi emoce, které emocionální složku postojů žáků 2. stupně ZŠ k záškoláctví, řadíme nadšení, strach, provinilost a stud, překvapení, smutek, odpor a očekávání, z nichž největší měrou byl zastoupen právě odpor. Výsledky tohoto okruhu otázek, vedoucí ke zmapování afektivní složky postojů dotazovaných mohou být však zavádějící, neboť výše uvedené emoce jsou pouze předpokladem, zjišťované na základě analýzy jednotlivých odpovědí respondentů.

Tematický kruh otázek č. 3

Výzkumná otázka: Jaké zkušenosti se záškoláctvím mají žáci 9. tříd ZŠ?

- *Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?*
- *Byl jsi někdy za školou?*
- *Simuloval si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?*

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Výše zmíněná výzkumná otázka byla položena respondentům za účelem zjištění konativní složky postojů, která zjednodušeně vyjadřuje, jak se dotyčný ve vztahu k předmětu postoje chová. Smyslem celého oddílu otázek je tedy odhalení, zdali mají respondenti vlastní zkušenosti se záškoláctvím. Jestliže respondent zná někoho, kdo se záškoláctví dopouští, lze tuto skutečnost brát jako zkušenost tázaného respondenta.

Z odpovědí dotazovaných bylo možné vytvořit pouze dvě kategorie odpovědí, jež jsou zahrnuty v tabulce č. 8.

Tabulka č. 8 Kontakty respondentů se záškoláky

Respondent:	Znám někoho, kdo se dopustil záškoláctví:
Ž1, Ž3, Ž4, Ž5, Ž6, Ž10, Ž13, Ž15, Ž17, Ž18, Ž20	Ano.
Ž2, Ž7, Ž8, Ž9, Ž11, Ž12, Ž14, Ž16, Ž19	Ne.

Zdroj: vlastní, 2015

Po položení otázky se více než polovina dotazovaných doznalo k tomu, že mají ve svém okolí osobu, o které mohou s jistotou tvrdit, že chodí za školu. I přes to se

výsledky zkoumání položené otázky ukázaly jako téměř rovnoměrné. Zbylí respondenti uvedli, že nikoho takového neznají.

Byl jsi někdy za školou?

Další dotaz, který byl pro dotazované připravený, a který je pro praktickou část této bakalářské práce velice významný, byl, zdali mají respondenti vlastní zkušenosti s chozením za školu (viz Tabulka č. 9).

Tabulka č. 9 Zkušenosti respondentů se záškoláctvím

Respondent:	Vlastní zkušenosti s chozením za školu:
Ž5, Ž17	Mám, zkusil jsem vědomě jít za školu.
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž6, Ž7, Ž8, Ž9, Ž10, Ž11, Ž12, Ž13, Ž14, Ž15, Ž16, Ž18, Ž19, Ž20	Nemám, nikdy jsem nebyl vědomě za školou.

Zdroj: vlastní, 2015

Jak je patrné z výše uvedené tabulky, většina respondentů tvrdí, že vlastní zkušenosti se záškoláctvím nemají a že nevědí o tom, že by se někdy vědomě takového činu účastnili. Pouze respondent Ž5 a Ž17 se přiznali k tomu, že mají se záškoláctvím zkušenosti. Ž5: „*Ano. Jel jsem s mamkou nakupovat oblečení.*“ A Ž17: „*Ano. Byl jsem unavený a nechtělo se mi v šest hodin vstávat. Byl jsem sám doma, všichni byli v práci, takže to bylo tak snadný.*“ Oba dva zmiňovaní respondenti se dále doznali k tomu, že by byli schopni své jednání možná zopakovat a že celou dobu, co měli být přítomni ve vyučování a nebyli, na školu mysleli. Ž17: „*Ano. Když jsem spal, říkal jsem si, že ti chudáci mají teď matiku.*“ Na otázku, zda jim záškoláctví k něčemu pomohlo, nebo něco přineslo, odpověděli: Ž5: „*Koupil jsem si nové kalhoty a boty.*“ A Ž17: „*Byl jsem odpočatej. Navíc jsem pak měl celý den volno a mohl jsem se naučit na písemku, co jsme měli psát další den.*“

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Respondenti, kteří na předchozí otázku odpověděli negativně, byli dále doptáváni na výše uvedenou otázku za účelem zjištění důvodu, kvůli kterému by byli ochotni se záškoláctví dopustit. Otázka byla tedy položena většině respondentů a jejich odpovědi jsou zaznamenány v tabulce č. 10.

Tabulka č. 10 Důvody záškoláctví

Respondent:	Záškoláctví bych se dopustil/a pouze:
Ž19, Ž18, Ž16, Ž13, Ž11, Ž10, Ž9, Ž8, Ž7, Ž4, Ž3, Ž1	Z žádného důvodu
Ž20, Ž12	Z rodinných důvodů
Ž15	Z důvodu šikany a neshod se spolužáky
Ž15, Ž6, Ž2	Z důvodu více času na učení
Ž14, Ž3	Kvůli vlivu party

Zdroj: vlastní, 2015

V největším zastoupení se objevovala odpověď, že žádných okolností by dotyčný respondent vědomě a dobrovolně za školu nešel. Ž4: „*Nikdy! Myslím, že i kdybychom měli učitele, kterého bych se opravdu bál, nebo bychom psali těžkou písemku, určitě by to nebylo řešení.*“ a Ž3: „*Nikdy bych nešel za školu, vždy je lepší se někomu svěřit. Možná jen kdyby mně k tomu donutil špatný vliv party.*“ Nutno podotknout, že zde uvedené odpovědi respondentů mohou být mírně zavádějící a zařazení do kategorie může být nejednoznačné. Respondent Ž4 sice konstatuje, že by se záškoláctví nikdy nedopustil, nicméně ve své výpovědi ani nezapírá, že kvůli učiteli či písemné práci by se tohoto jednání nedopustil, pouze zmiňuje, že by takové chování nebylo řešením problému. Respondent Ž3 zase připouští, že by se takového počítání v případě kolektivu kamarádů dopustil.

V mnohem menším rozsahu se objevily další odpovědi, jako například z důvodu šikany, neshod se spolužáky nebo učiteli, ze špatného vlivu vrstevnické party či naléhání kamarádů nebo také z rodinných důvodů. „*Nevím. Asi pokud by byl*

sourozenec nebo rodiče v nemocnici.“ Poslední reakcí na výše zmiňovanou otázku bylo, že by se někteří přiklonili k rozhodnutí jít za školu, z toho důvodu, aby se vyhnuli zkoušení, písemné práci, nebo právě naopak, aby měli více času se dostatečně na vyučování připravit.

Simuloval si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Poslední připravená otázka okruhu byla respondentům položena za cílem zjištění předstírání zdravotních potíží, a proto bylo možné z odpovědí respondentů vytvořit pouze dvě kategorie odpovědí (viz. Tabulka č. 11).

Tabulka č. 11 Simulace zdravotních problémů

Respondent:	Simuloval jsem před rodiči zdravotní problémy za účelem záškoláctví:
Ž1, Ž3, Ž5, Ž8, Ž10, Ž12, Ž13, Ž14, Ž15, Ž16, Ž17, Ž18, Ž19, Ž20	Ano.
Ž2, Ž4, Ž6, Ž7, Ž9, Ž11	Ne, nikdy jsem nic nepředstíral.

Zdroj: vlastní, 2015

Odpovědi respondentů byli jasné a stručné. Značnou převahu měla odpověď, že žáci mají zkušenosti s předstíráním zdravotních potíží rodičům z důvodu, že konkrétní den nechtěli do školy. Ž1: *„Ano. Myslím, že to udělal snad každý.“*, Ž10: *„Jo, ale to byla výjimečná situace. Nešel jsem jen na dvě hodiny. Před tím jsem byl u očního, měl jsem rozkapaný oči a řekl, že nevidím. Viděl jsem.“* V této výpovědi respondenta lze snadno nalézt rozpor. Žák zde zmiňuje simulování zdravotních problémů, a takového jednání je jedno z druhů záškoláctví, ale zároveň na otázku, zda byl někdy za školou, respondent odpověděl záporně. Tento rozpor je možné přisuzovat nevědomosti žáka o typech záškoláctví a skutečnosti, že simulace problémů se mezi záškoláctví také řadí. Další odpovědi na výše zmíněnou otázku byly: Ž12: *„Jednou jsem to zkoušel, ale potom mi bylo nakonec blbě a vyklubala se z toho chřipka.“*, Ž19: *„Ano.*

Jednou, když jsme měli psát velký test, ale zjistil jsem, že tomu testu se stejně nevyhnu.“, a Ž20: *„Jo, párkrát jsem to ze srandy zkusil, ale předem jsem věděl, že to neprojde.“* Výpověď respondenta Ž20 lze zařadit také do okruhu otázek č. 4, neboť svým tvrzením *„že to neprojde“* lze rozpoznat i postoj jeho rodičů na problematiku záškoláctví.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Respondenti, kteří během interview zapřeli tvrzení, že by kdy předstírali nemoc, aby mohli zůstat doma a nejit do školy, dále odpovídali na otázku, z jakého důvodu by tento čin vyzkoušeli. Tato otázka se tady týkala pouze respondentů Ž2, Ž4, Ž6, Ž7, Ž9 a Ž11. Odpověď, že simulovat před rodiči nemoc by nevyzkoušeli z žádného důvodu, byla zastoupena větší měrou: *„Myslím, že to není potřeba a nemám chuť to zkoušet.“* Ostatní respondenti vysvětlili důvody, kvůli kterým by byli ochotni rodičům lhát a předstírat nemoc. Ž2: *„Kdybych ve škole nestíhal a bál se tam jít.“*, Ž6: *„Vyzkoušel bych to po velké nemoci. Rodičům bych tvrdil, že mám ještě nějaký příznak, i když bych už byl zdravý.“*, a Ž9: *„Kdybychom psali hodně písemek a já bych se na ně neučil.“*

Uvěřili ti rodiče, že máš zdravotní problémy? Jak si se pak cítil? Měl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Zbylým respondentům, tedy těm, kteří v rozhovoru uvedli, že simulovali zdravotní problémy, byly položeny další tři výše uvedené doplňující otázky. Na první z těchto otázek většina respondentů odpověděla, že rodiče nikdy nepoznali, že zdravotní problémy dotýčný pouze předstírá. Jen v případě respondenta Ž18 a Ž20 rodiče přišli na skutečnost, že se jedná pouze o simulaci. Co se týče odpovědí na druhou položenou otázku, nebyla již převaha jedné odpovědi nad druhou tak jednoznačná. Polovina dotazovaných žáků (Ž5, Ž12, Ž16, Ž17, Ž18, Ž19 a Ž20) připustila, že se vzhledem ke lhaní rodičům cítila provinile a měla výčitky svědomí. Jedna z respondentů (Ž15) uvedla, že její pocity byly spíše smíšené, a zbytek dotazovaných (Ž1, Ž3, Ž8, Ž10, Ž13,

Ž14) špatné pocity neuvedlo. Že se postupem času dostavily výčitky svědomí, kvůli lhaní rodičům, uvedla přesně polovina dotazovaných.

Zhruba polovina respondentů zná ve svém okolí záškoláka, a pouze dva z respondentů si záškoláctví sami vyzkoušeli, z důvodu nákupů a v druhém případě z důvodu zaspání a nestihnutí autobusového spojení do školy. Oba přiznávají, že není vyloučeno, že by své jednání zopakovali. Ti, kteří se záškoláctvím naopak žádné zkušenosti nemají, připustili, že by to vyzkoušeli z důvodu šikany, vlivu party, aby měli více času na učení a kvůli rodině. Se simulováním a lhaním rodičům za účelem zůstání doma mají však zkušenosti téměř všichni z dotazovaných, mnoho z nich dále uvedlo špatné pocity a výčitky svědomí s lhaním spojené.

Tematický kruh otázek č. 4

Výzkumná otázka: Jaké postoje k problematice záškoláctví vnímají žáci 9. tříd ZŠ u svých rodičů?

Následující poslední okruh se skládá z níže vypsanych otázek. Každý z respondentů byl vyptáván na jiné otázky podle toho, zda v předchozích částech interview uvedl, zda má vlastní zkušenosti se záškoláctvím či nikoliv. Tyto dvě otázky jsou společné pro všech dvacet respondentů:

- *Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?*
- *Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?*

Žáci, kteří se přiznali k tomu, že si vyzkoušeli jaké to je, chodit za školu (Ž5, Ž17), dále odpovídali na otázku:

- *Ví rodiče o tom, že si byl za školou?*

Většině respondentů, kteří se záškoláctvím zkušenosti nemají, byly položeny tyto dvě poslední otázky:

- *Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?*
- *Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?*

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Zmíněná otázka byla položena všem respondentům bez ohledu na to, jestli mají zkušenosti se záškoláctvím, a jejich výpovědi jakou uvedeny v tabulce č. 12.

Tabulka č. 12 Zůstávání doma bez přítomnosti zdravotních potíží

Respondent:	Stalo se někdy, že mi rodiče umožnili být doma, aniž bych byl nemocný:
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž5, Ž8, Ž10, Ž11, Ž15, Ž17	Ano.
Ž6, Ž7, Ž9, Ž12, Ž13, Ž14, Ž16, Ž18, Ž19, Ž20	Ne.

Zdroj: vlastní, 2015

Výsledky byly překvapivé, přesně polovina respondentů přiznala, že se v takové situaci již ocitla, druhá polovina toto tvrzení zapřela. Pro přiblížení důvodů, kvůli kterým respondenti zůstali doma bez přítomnosti zdravotních nesnází a za vědomí rodičů, jsou zde uvedeny některé jejich výpovědi: Ž1: „*Ano. Mamka má pravidlo, že si můžu vybrat libovolné dva dny v jenom pololetí. A ty zůstat doma, ale pak musím učení dohnat a nevymlouvat se, že jsem nebyla ve škole.*“, Ž2: „*Jo. Když jsme jeli s rodičema lyžovat nebo když jsem jel s družstvem na zájezd do Brna.*“, Ž4: „*Jo, vzpomínám si na dvě situace. Když jsem hlídal mladšího bratra, když byl nemocný a nebyl nikdo jiný k dispozici, a když jsme se stěhovali.*“, Ž8: „*Ano. Když jsme se ve škole neučili.*“, Ž15: „*Ano. Byli jsme u příbuzných, v neděli nám ujel autobus a vlak a já musel v pondělí zůstat doma.*“, a Ž17: „*Ano. Šli jsme se třídou na pochod'ák, šli jsme ze školy pěšky a navíc pršelo. Nemělo to cenu.*“

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Všichni respondenti (Ž6, Ž7, Ž9, Ž12, Ž13, Ž14, Ž16, Ž18, Ž19 a Ž20) kteří odpověděli na předchozí otázku záporně, tedy že nikdy nezůstali doma, aniž by byli nemocní, byli dále dotazováni za účelem zjištění okolností, kvůli kterým je pravděpodobné, že by rodiče svolili neúčastnit se vyučování. Důvody, kvůli kterým by se tak stalo, jsou zaznamenány v tabulce č. 13 níže.

Tabulka č. 13 Důvody, kvůli kterým by rodiče respondentů souhlasili se záškoláctvím

Respondent:	Za jakých okolností by mě rodiče nechali doma bez zdravotních potíží:
Ž7, Ž9, Ž16, Ž18, Ž20	Nikdy, za žádných okolností.
Ž12, Ž14	Z rodinných důvodů.
Ž13	Nevím.
Ž6	Na konci školního roku, kdy se již neprobírá žádné učivo.
Ž19	Kvůli zmeškání dopravního spojení do školy.

Zdroj: vlastní, 2015

Polovina odpovědí se vyznačovala negativním tvrzením, že rodiče by je za žádných okolností doma bezpředmětně nenechala. Dále se objevila kategorie odpovědí, která šla nazvat rodinnými důvody. Rodinnými důvody dotazovaní například myslí: Ž14: „*Kdybych třeba musel hlídat nemocného sourozence, kdyby nikdo jiný nemohl.*“ Dále bylo respondenty zmíněno, že rodiče by souhlasili se zůstáním doma v případě nestihnutí dopravního spojení do školy. Ž19: „*Kdybych hodně zaspal a nestihl bych autobus. Nemá mě pak kdo odvést, tak bych musel zůstat doma i kdybych nechtěl.*“ Dotazovaní si také myslí, že by dostali svolení rodičů zůstat doma pouze na konci školního roku, po uzavření klasifikace. Ž6: „*Myslím, že kdyby byl konec školního roku, my už se neučili a já chtěl zůstat doma, tak bych mohl.*“ V odpovědích na zmíněnou otázku se taky objevil názor, že nikdo nemůže vědět, jak by se rodiče zachovali a při jaké příležitosti by dostali jejich svolení zůstat doma.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Přípravená otázka, na kterou dotazovaní žáci odpovídali, byla pokládána za účelem zjištění, zda děti s rodiči dostatečně komunikují o škole a záležitostech s ní související. Přehled odpovědí respondentů je zaznamenán v následující tabulce č. 14.

Tabulka č. 14 Hovoření respondentů s rodiči na téma záškoláctví

Respondent:	Hovořil/a si někdy doma s rodiči o problematice záškoláctví?
Ž5, Ž9, Ž15, Ž17	Ano.
Ž1, Ž2, Ž3, Ž4, Ž6, Ž7, Ž8, Ž10, Ž11, Ž12, Ž13, Ž14, Ž16, Ž18, Ž19, Ž20	Ne.

Zdroj: vlastní, 2015

Zdrcující většina odpovědí respondentů byla záporných, tedy že s rodiči na téma záškoláctví nikdy doma nemluvili. Ž4: „*Ne, informují nás dostatečně ve škole.*“, Ž13: „*Asi nebavil, nechodil jsem za školu a v plánu to nemám, tak se o tom nějak zvlášť nebavíme.*“, Ž20: „*Ne, je mi jasné, že se to nesmí!*“. Pouze výjimečně se respondenti doznali, že na téma záškoláctví již s rodiči hovořili. Při jaké příležitosti nebo z jakého důvodu uvádím jejich výpovědi: Ž5: „*Ano. Říkali, že do školy chodit musím, že je to důležité a že kdybych chodil za školu, měl bych akorát problémy.*“, Ž9: „*Když jsem šel poprvé do školy.*“, Ž15: „*Ano, když jsme se bavili o šikaně.*“, a Ž17: „*Ano, když se přišlo na to, že jsem ve škole nebyl.*“

Ví rodiče o tom, že si byl za školou?

Respondenti Ž5 a Ž17 se v průběhu rozhovoru doznali k tomu, že zkusili, jaké to je být za školou. Proto jim byla dále položena otázka, **zda se rodiče dozvěděli o tom, čeho se dopustili**. Otázka je zařazena do tohoto okruhu otázek, neboť jejím účelem je objasnění postojů rodičů k záškoláctví. V případě žáka Ž5 se o této skutečnosti rodiče nikdy nedozvěděli a kdyby se snad někdy tak stalo, myslí si, že by mu rodiče pouze řekli, že se to nesmí dělat. Na otázku, zda si myslí, že by mu rodiče podepsali omluvenku, aby neměl zameškané hodiny, bylo odpovězeno: Ž5: „*To nevím. Ale kdyby to bylo poprvé a slíbil bych, že už to nikdy neudělám, tak možná ano.*“

Žák Ž17 odpověděl, že jeho rodiče ví o skutečnosti, že se dopustil záškoláctví z toho důvodu, že se přiznal. Odvětili mu na to, aby se tento čin v žádném případě neopakoval, a i když nebyli rádi, napsali mu omluvenku. Na otázku, proč si myslí, že to udělali, odvětil: Ž17: „*Abych neměl problémy s neomluvenými hodinami.*“

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Tato otázka se týkala zbylých respondentů, kteří nemají se záškoláctvím žádné zkušenosti (to znamená všech vyjma žáků Ž5 a Ž17). Jejich výpovědi jsou shrnuty do kategorií a zaznamenány v tabulce č. 15 níže.

Tabulka č. 15 Názory rodičů na záškoláctví svých dětí

Respondent:	Kdyby se rodiče dozvěděli o tom, že chodím za školu:
Ž1, Ž3, Ž4, Ž6, Ž7, Ž10, Ž11, Ž12, Ž13, Ž14, Ž15, Ž16, Ž18, Ž19, Ž20	Dostal bych vynadáno a potrestali by mě.
Ž2	Vysvětlili by mi pouze, že mé chování je špatné.
Ž8, Ž9	Nevím, nedokážu posoudit, co by následovalo.

Zdroj: vlastní, 2015

Naprostá většina dotazovaných se shodla na tom, že pokud by se teoreticky dopouštěli záškoláctví a jejich rodiče by tuto skutečnost zjistili, nevyhnuli by se pokárání a následného trestu. Ž12: „*Vynadali by mi a dali by mi nějaký trest, ale ne fyzický.*“, Ž14: „*Hodně by mi vynadali, a asi by mi už tolik nedůvěřovali.*“, a Ž20: „*Asi by mi vynadali a snažili by se mi říkat, abych to už nedělal. Někjaký domácí práce, snížení kapesného a zákaz chození ven s kamarády jsou asi samozřejmostí.*“ Z odpovědí na otázky vyplívají ještě další dvě kategorie, které jsou zaznamenány v tabulce č. 14 výše.

V malé míře se objevila tvrzení, že nelze zodpovědět otázku, protože respondenti nebyli schopni odhadnout, jak by se rodiče zachovali. Poslední názor na tuto otázku byl

ten, že žák během interview uvedl, že jediné, čemu by se nevyhnul, by bylo kázání rodičů. Ž2: „Že at' toho nechám, nebo bude průser, a asi by mi řekli, že to nebudou tolerovat.“

Kdybys chodil za školu a rodiče se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Cílem poslední otázky je odhalení, jak by se rodiče zachovali v případě, kdy by zjistili, že jejich potomek chodí za školu a hlavně, jestli by mu napsali omluvenku, aby se vyvarovali případných následujících problémů se záškoláctvím spojených (viz. Tabulka č. 16).

Tabulka č. 16 Podepisování omluvenek rodiči za účelem vyhnutí se problémům

Respondent:	Myslím, že rodiče by mi omluvenku:
Ž1, Ž3, Ž4, Ž6, Ž8, Ž10, Ž13, Ž14, Ž16, Ž18, Ž20	Ano, podepsali, abych neměl žádné problémy ve škole.
Ž2, Ž7, Ž9, Ž11, Ž12, Ž15, Ž19	Ne, nepodepsali.

Zdroj: vlastní, 2015

Více než polovina dotazovaných předpokládá, že by rodiče byli ochotni podepsat omluvenku, aby se vyvarovali následných nesnází. Ž3: „Asi jo, abych neměl problémy ve škole. Ale nadšení by z toho rozhodně nebyli, měl bych doma průser a dostal bych zaracha.“, Ž10: „Ano, ale dostal bych různé zákazy a vynadáno.“, Ž16: „Asi ano, aby se vyvarovali problémům.“, a Ž20: „Myslím si, že pokud by to bylo poprvé, tak ano. Ale pokud opakovaně, tak určitě ne, a nechali by mě, abych si nesl své následky sám.“ Ostatní respondenti, kteří na otázku odpověděli záporně, jsou přesvědčeni o tom, že by jejich rodiče chtěli, aby si nesli následky záškoláctví sami, a právě z toho důvodu by jim omluvenky nepodepsali. Na poslední otázku výzkumu odvětili, že: Ž2: „Já myslím,

že spíš nepodepsali. Nechali by mě nést si následky.“, a Ž12: „Myslím, že ne, asi by mě v tom nechali, abych si to vyřídil sám“.

Téměř polovina rodičů respondentů nechala své ratolesti doma, i když v danou dobu měli být ve škole, a to i v případě, že k tomu nebyl vážný důvod. Žáci, kteří s takovýmto jednáním svých rodičů zkušenosti nemají, přemýšleli o důvodech, kvůli kterým by je rodiče doma nechali, ale většina z nich přiznala, že by se tak pravděpodobně nestalo z žádného důvodu. Z odpovědí respondentů vyplynulo, že většina rodičů se doma na téma záškoláctví se svými dětmi nebaví, a neinformují je o této problematice a hrozících důsledcích.

Rodiče respondentů se snaží, aby jejich děti neměli ve škole žádné problémy v souvislosti s problematikou záškoláctví. Vyplynulo to tak z rozhovorů s respondenty, kteří se k záškoláctví doznali. Uvedli, že rodiče by raději neomluvené hodiny sami omluvili z důvodu vyhnout se následným problémům a důsledkům. Též odpověď mnohdy zazněla i v rozhovorech s respondenty, kteří se záškoláctvím zkušenosti nemají, a kteří hypoteticky uvažovali nad tím, jak by se k problému postavili jejich rodiče. Potrestání by se respondenti nevyhnuli, ale rodiče by omluvenku podepsali. Z dalších odpovědí respondent je patrné, že tímto způsobem by se nezachovali všichni rodiče. Někteří žáci si myslí, že jejich rodiče by naopak chtěli, aby si nesli zodpovědnost za své jednání a s tím spojené postihy záškoláctví.

Z uskutečněného výzkumu vyplynulo, že postoje dotazovaných respondentů k problematice záškoláctví jsou spíše negativní. Mnozí přiznávají, že někdy simulovali nevolnost za účelem vyhnout se školní docházce. Žáci 9. třídy si dobře uvědomují důsledky takového chování. Také rodiče těchto dětí se k uvedené problematice staví většinou negativně, i když je nutné zmínit, že svými postoji k dané problematice mnohdy své ratolesti v záškoláctví podporují. Je to patrné z výsledků šetření, které dokazují, že rodiče nechávají své potomky doma bez vážných důvodů, a pravděpodobně by svému dítěti omluvili zameškané hodiny, aby se vyhnuli dalším problémům.

6 Diskuze

Účelem výzkumu této práce bylo objasnění současných postojů žáků 9. třídy základní školy na problematiku záškoláctví z hlediska trojsložkového modelu postojů – kognitivní, konativní a emocionální. Dalším záměrem bakalářské práce bylo zjistit, jaké postoje k problematice záškoláctví vnímají žáci u svých rodičů. Na základě vytyčeného cíle práce byly definovány čtyři výzkumné otázky a pro každou z nich byl vytvořen okruh otázek, kterými by měla být výzkumná otázka zodpovězena. Praktická část byla proto rozdělena na čtyři části.

První část výzkumu měla zodpovědět výzkumnou otázku: *Jaké informace mají o problematice záškoláctví žáci 9. tříd ZŠ?* Na základě provedeného výzkumu je možno předpokládat, že si většina žáků současných 9. tříd uvědomuje, záškoláctví znamená. Například odpověď Ž3: *„Záškoláctví znamená, že žák v době vyučování je viděn mimo školu a není nijak nemocný“*. S tímto tvrzením se ztotožňuje také řada odborníků, např. Martínek (2009, s. 97), který záškoláctví popisuje jako *„... úmyslné zameškávání školního vyučování, kdy žák o své vlastní vůli, ve většině případů bez vědomí rodičů, nechodí do školy a neplní školní docházku.“* Žáci mají povědomí o nejrůznějších důsledcích i příčinách, avšak možnost, že jednou z možných příčin může být, jak také uvádí Kolář (2012), nezodpovědný a lhostejný vztah rodičů dítěte ke vzdělání. Otázkou zůstává, zda tato skutečnost vznikla proto, že všichni respondenti pochází z harmonické a ideální rodiny, na kterou v provedeném výzkumu nebyl brán zřetel, anebo je možných příčin tolik, že není možné pojmenovat všechny. S tímto tvrzením se ostatně ztotožňuje i Matějček (1992, s. 307): *„Vlastní motivace záškoláctví může být velmi rozmanitá“*.

Účelem druhého okruhu otázek byla odpověď na výzkumnou otázku, která zní: *Jaké názory mají žáci 9. tříd na problematiku záškoláctví?* Na základě odpovědí dotazovaných je možné konstatovat, že žáci se k záškoláctví, a spolužákům, kteří se tohoto činu dopouštějí, staví zpravidla negativně, v menší míře také neutrálně, a většina respondentů nevnímá záškoláctví jako prostředek k vyřešení problémů, právě naopak. Nejčastější emocí respondentů ve vztahu k záškoláctví je odpor, v menší míře pak

očekávání a strach. Výsledky tohoto okruhu otázek, vedoucí ke zjištění emocionální složky postojů respondentů mohou být však zavádějící, neboť výše uvedené emoce jsou pouze předpokladem, zjišťované na základě analýzy jednotlivých odpovědí respondentů. Je velice diskutabilní, zda výsledky opravdu odpovídají realitě, neboť velkou měrou v určování emocí respondentů z jejich odpovědí se podílela empatie výzkumníka. Pro příští výzkum emocionální složky postojů navrhuji, aby byli respondenti přímo tázáni na emoce, které ve vztahu k danému předmětu postoje cítí.

Poslední složkou rozebíraných postojů, která stále nebyla zmíněna, je složka konativní, která znamená tendenci jednat ve smyslu existujícího postoje a měla zodpovědět výzkumnou otázku, *Jaké zkušenosti se záškoláctvím mají žáci 9. tříd ZŠ?* Na základě tvrzení respondentů mohu říci, že velká část dnešních dospívajících žáků má značné zkušenosti se simulací zdravotních potíží za účelem rodiči omluvené nepřítomnosti ve škole. Překvapivě většina dotazovaných tvrdí, že se záškoláctvím nemá osobní zkušenosti a ani neuvažují o tom, že by takovéto jednání vyzkoušeli. Na otázku, z jakého důvodu by byli ochotni jít za školu, odpověděli: ŽA: *„Nikdy! Myslím, že i kdybychom měli učitele, kterého bych se opravdu bála, nebo bychom psali těžkou písemku, určitě by to nebylo řešení.“* a Ž3: *„Nikdy bych nešel za školu, vždy je lepší se někomu svěřit. Možná jen kdyby mně k tomu donutil špatný vliv party.“* Nutno podotknout, že ačkoliv chtěli svým tvrzením respondenti říci, že by za žádných okolností za školu nešli, nechtěně vyjádřili taktéž důvody, kvůli kterým by nad tím uvažovali. Z výpovědí žáků je také patrné, že někteří žáci si protiřečí. Může tak být souzeno z jejich řečení, že za školou nikdy nebyli a následnému přiznání, že zůstávají doma a simulují zdravotní potíže. Otázkou zůstává, zda je to proto, že si neuvědomují možné typy záškoláctví. HadyMousová (in Hlavicová, 2014, s. 39) uvádí, že to může být také nestabilními vztahy mezi jednotlivými složkami, nazývané jako konzistentnost postoje, což znamená: *„Vztahy mezi jednotlivými složkami postoje. Čím více jsou všechny složky ve vnitřním souladu, tím je samotný postoj stabilnější proti vnějším vlivům.“* Hayesová (2009) je podobného názoru a zmiňuje, že jednotlivé odpovědi respondentů mohou být v rozporu, protože mají obavy, že s jejich názory někdo nemusí souhlasit. S tímto tvrzením se ztotožňují také Čáp a Mareš (2007), kteří uvádí,

že myšlení a názory pubescentů ovlivňuje skupina vrstevníků. Žák v pubertě přejímá od svých kamarádů jejich normy, názory, stejné oblečení, způsoby vyjadřování apod.

Ačkoliv byl výzkum uskutečněn až po uzavření klasifikace ve školním roce 2014/2015, z toho důvodu, aby byla zaručena větší otevřenost respondentů vůči výzkumníkovi, soudím, že mohou jednotlivé odpovědi žáků značně souviset s vývojem osobnosti v průběhu období prepuberty a puberty. Prepuberta trvá přibližně od jedenácti do čtrnácti let života, a vyznačuje se mírně podobě znaky puberty. Poté přichází období puberty, které trvá přibližně do dvaceti let života. Je tedy možné tvrdit, že respondenti byli v průběhu výzkumu na pomezí těchto dvou období, které se zvláště vyznačuje nedůvěrou vůči dospělým a značnými konflikty mezi pubescenty a dospělými (Čáp a Mareš, 2007). Z toho důvodu soudím, že zmíněný fakt mohl ovlivnit odpovědi respondentů, otázkou zůstává, jak velkou měrou.

Poslední okruh otázek byl zaměřen na objasnění výzkumné otázky, *Jaké postoje k problematice záškoláctví vnímají žáci 9. tříd ZŠ u svých rodičů?* Je důležité zmínit, že veškerá získaná data této části výzkumu mohou být zkreslená, neboť byla získána pouze prostřednictvím výpovědí jejich dětí, a ne jich samotných. Bylo zjištěno, že rodiče záškoláctví svých potomků nemíní tolerovat, a v případě, kdy by se dozvěděli o neomluvených hodinách svého dítěte, následovalo by pokárání a trest. Mnoho dotazovaných se však domnívá, že by rodiče byli ochotni podepsat omluvenku za účelem vyvarování se následných problémů se záškoláctvím spojených. Paradoxem však je, že i když rodiče záškoláctví svých dětí nechtějí vědomě podporovat, nevědomky to však konají velmi často. Na základě výpovědí žáků se dá totiž konstatovat, že mnohdy nechávají rodiče své ratolesti vědomě doma, i když se cítí zdraví a měli by tak jít do školy. Nabízí se tedy otázka, zda rodiče o problematice záškoláctví mnoho informací neví, a nevědomují si tak, že i tato situace se řadí mezi formy záškoláctví (více v kapitole 1.2).

Domnívám se, že ačkoliv byly tímto výzkumem zjištěny postoje žáků 9. tříd ZŠ k problematice záškoláctví, chování žáků může být rozdílné, až protikladné. Domněnku potvrzuje i Kern (2006, s. 251), který tvrdí, že „*mezi postojem a chováním neexistuje*

přímá souvislost“. Dále uvádí, že je tak z důvodu vnějších vlivů. Postoje jsou z velké části ovlivněny rodiči, od nichž je přejímáme, dále pak vrstevnickou skupinou.

Ač je záškoláctví závažným jevem, který se ve školním prostředí nevyskytuje ojediněle, ke zkušenosti se záškoláctvím se přiznali pouze dva respondenti. Důvodem může být nedůvěra k výzkumníkovi, nevhodně formulované otázky nebo strach z následků záškoláctví. Na závěr nutno podotknout, že výsledky empirické části mohou být zkreslené. Postoje k záškoláctví totiž ovlivňuje spousta faktorů, např. pohlaví, rodinné zázemí, vztah ke škole apod., na které nebyl v předkládané bakalářské práci brán zřetel. Jelikož byl výzkum uskutečněn ve školním roce 2014/2015, bylo by zajímavé, zkoumat postoje k záškoláctví současných žáků 9. tříd ve školním roce 2015/2016 a porovnat s výsledky tohoto výzkumu, zda se liší či nikoliv.

Závěr

Tématem předkládané bakalářské práce je *Postoje rodičů a žáků k záškoláctví*, a zvolila jsem si ho z toho důvodu, že podle mého názoru ve školní praxi – troufám si tvrdit – není diskutabilnějšího tématu, které se vyznačuje tak závažným charakterem a může způsobit tolik následků. Problematika záškoláctví se vyznačuje obsáhlostí a spletností, a pro mě znamená také dosud ne zcela probádané téma, což byl další z faktů, který přispěl ke skutečnosti, že jsem si danou problematiku zvolila.

V teoretické části jsem se věnovala shrnutí informací o záškoláctví, dostupných z knižních a internetových pramenů. V první kapitole bylo definováno slovo záškoláctví a pojmy s ním spojené, na kterou navazovala kapitola druhá, která se zabývala jednotlivými typy výše zmíněné problematiky. V dalších kapitolách byly rozebrány nejruznější příčiny záškoláctví, postup při jeho řešení a s ním spojené postihy, způsob omlouvání absence žáka, prevence záškoláctví a také obecně známé a v současné době preferované postoje žáků a rodičů k této problematice.

Cílem předložené bakalářské práce bylo odhalení postojů žáků 9. třídy základní školy k problematice záškoláctví, a to z hlediska trojsložkového modelu postojů, tedy rozložením na složku kognitivní, konativní a emocionální. Neméně důležitým záměrem této práce bylo také přiblížení postojů rodičů respondentů na zmiňovanou problematiku, a to prostřednictvím tvrzení svých dětí. Výzkum byl proveden pomocí polostrukturovaného rozhovoru se zvolenými žáky 9. tříd vybrané základní školy a žáci byli tázáni na otázky vycházející z vymezeného cíle práce. Po analýze nasbíraných dat vyplynulo, že se k celkové problematice se spíše staví negativně, stejně jako jejich rodiče, kteří by záškoláctví potomků vědomě netolerovali. Značnou mírou však přispívají ke zvýšení frekvence výskytu daného jevu a nevědomky tak své děti v záškoláctví podporují, neboť nechávají žáky doma i bez přítomnosti zdravotních potíží.

Vzhledem k tomu, že problematika záškoláctví je závažným problémem základního i středního vzdělávání, zasloužilo by si zmiňované téma dalšího probádání, které by

vedlo k potlačení výskytu tohoto sociálně patologického jevu. Zajímavé by bylo realizovat výzkum na 1. stupni ZŠ a prozkoumat postoje ke zmiňované problematice žáků v mladším věku, než bylo provedeno v této práci. Tento návrh zmiňuji také proto, že díky konzultaci s výchovnou poradkyní ZŠ Vltava v Českých Budějovicích paní Mgr. Květuší Mrázovou si uvědomuji, že záškoláctví se v menší míře objevuje již právě na 1. stupni základních škol. Dále by předkládaná bakalářská práce mohla sloužit jako podklad pro jinou bakalářskou práci, která by se věnovala podobnému tématu, nebo by rozšiřovala poznatky již zpracované zde. V neposlední řadě může posloužit jako informační materiál pro pedagogy a rodiče, kteří se s tímto sociálně patologickým jevem někdy setkali, a také pro širokou veřejnost, která si chce rozšířit obzory.

Zpracování předkládané bakalářské práce pro mě bylo zajímavou zkušeností a velkým přínosem. Získala jsem mnoho poznatků o komunikaci s mladými lidmi při realizaci výzkumu během interview na vážné téma.

Seznam použité literatury

1. BUČILOVÁ KADLECOVÁ, Jana. *Pedagogická intervence u žáků ZŠ*. Praha: Wolters Kluwer, 2010, 308 s. ISBN 978-807-3576-035.
2. ČÁP, Jan a Jiří MAREŠ. *Psychologie pro učitele*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-273-7.
3. *Dodatek č. 1 k Pokynu č. 2/2011/Š náměstka primátora pro školství a sociální věci k potlačení nežádoucích sociálních jevů ve městě České Budějovice*. České Budějovice: Rada města České Budějovice, 2012.
4. FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi: příručka pro učitele*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2014, 383 s. ISBN 978-802-6207-412.
5. HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000, 774 s. ISBN 80-7117-8303-X.
6. HAYESOVÁ, Nicky. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 5. Praha: Portál, 2009, 166 s. ISBN 978-80-736-7639-1.
7. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, 407 s. ISBN 80-736-7040-2.
8. HLAVICOVÁ, Zuzana. *Fenomén záškoláctví na středních školách*. Brno, 2014. Masarykova univerzita, Ústav pedagogických věd. Vedoucí práce Mgr. Martin Sedláček, Ph.D.

9. HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004, 176 s. ISBN 80-717-8927-5.
10. CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007, 265 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
11. JEDLIČKA, Richard a Jaroslav KOŤA. *Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže: aktuální problémy výchovy*. Praha: Karolinum, 1998, 169 s. ISBN 80-7184-555-8.
12. KELNAROVÁ, Jarmila a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie: pro studenty zdravotnických oborů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3270-1.
13. KERN, Hans. *Přehled psychologie*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2006, 287 s. ISBN 80-7367-121-2.
14. KOLÁŘ, Zdeněk. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada, 2012, 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.
15. KYRIACOU, Chris. *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005, 151 s. ISBN 80-717-8945-3.
16. KYRIACOU, Chris. *Klíčové dovednosti učitele: cesty k lepšímu vyučování*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2008, 155 s. ISBN 978-80-7367-434-2.
17. *International statistical classification of diseases and related health problems*. 10th revision, 2nd edition. Geneva: World Health Organization, 2004. ISBN 9241546549.

18. LAZAROVÁ, Bohumíra. *Netradiční role učitele: o situacích pomoci, krize a poradenství ve školní praxi*. Vyd. 2. Brno: Paido, 2008, 69 s. ISBN 978-80-7315-169-0.
19. LOVASOVÁ, Lenka. *Rodinné vztahy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006, 32 s. ISBN 80-869-9166-0.
20. MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Praha: Grada, 2009, 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.
21. MATĚJČEK, Zdeněk. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992, 223 s. ISBN 80-042-5236-2.
22. NAKONEČNÝ, Milan a Eva MATĚJKOVÁ. *Psychologie osobnosti: pro studenty zdravotnických oborů*. Vyd. 2. Praha: Academia, 1997, 336 s. ISBN 80-200-0628-1.
23. *Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2002.
24. Minimální preventivní program. *ZŠ a ZUŠ Bezdrevská 3, České Budějovice* [online]. 2014 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z:
<http://www.zsvltava.cz/data/dokumenty/2014/mpp-2014-2015.pdf>.
25. PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 3., přeprac. a rozš. vyd. Brno: Paido, 2010, 401 s. ISBN 978-80-7315-198-0.

26. Pokyn č. 2/2011/Š náměstka primátora pro školství a sociální věci k potlačení nežádoucích sociálních jevů ve městě České Budějovice. České Budějovice: Rada města České Budějovice, 2011.
27. PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995, 292 s. ISBN 80-717-8029-4.
28. *Souhrnná závěrečná zpráva z dvouletého pokusného ověřování Individuálního výchovného programu (smlouvy s rodiči)* [online]. 2013 [cit. 2015-07-27].
29. STRAUSS, Anselm L a Juliet M CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. SCAN. ISBN 80-858-3460-X.
30. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled sociální psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, 181 s. ISBN 80-244-0150-9.
31. ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Poznávání duševního života člověka*. Vyd. 3. Olomouc: Univerzita Palackého, 2001, 111 s. ISBN 80-244-0329-3.
32. Školní řád [online]. České Budějovice: ZŠ a ZUŠ Vltava, Bezdrevská 3, České Budějovice, 2012 [cit. 2015-07-27]. Dostupné z:
<http://www.zsvltava.cz/data/dokumenty/skolni-rad-zs.pdf>
33. ŠOTOLA, Jaroslav. *Systémová spojení: spolupráce jako nástroj překonávání důsledků sociálního znevýhodnění ve vzdělávání*. Praha: Člověk v tísni, 2012, 121 s. ISBN 978-80-87456-25-5.
34. ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

35. VALIHOVÁ, Marta. *Psychologické aspekty výchovy*. Žilina: Eurokódex, 2013, 152 s. ISBN 978-80-8155-029-4.
36. VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2004, 870 s. ISBN 80-7178-802-3.
37. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2005. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/vyhlaska-c-72-2005-sb-1>.
38. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In *Sbírka zákonů České republiky*. 2004. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.
39. ZHEINER, Pavel. Poruchy chování u dětí a dospívajících. *Psychiatria pre prax*. 2007. Dostupné z: <http://www.solen.sk/pdf/dd43d0142a7cb8144ce752d0f52fe1bf.pdf>.

Přílohy

Příloha č. 1 – Záznamový arch

Příloha č. 2 – Školní řád ZŠ Vltava

Příloha č. 3 – Pokyn č.2/2011/Š

Příloha č. 4 – Metodický pokyn č. 10 194/2002-14

Příloha č. 5 – Přepisy rozhovorů

Příloha č. 1

1. Představení výzkumu a výzkumníka

Ahoj,

Jmenuji se Nela Vesecká a jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity. V současné době píšu bakalářskou práci o záškoláctví. Mohla bych Tě poprosit, zda by sis nenašel/a pár minut čas na krátký rozhovor se mnou, který bych mohla použít do bakalářské práce? Cílem práce je zjistit, co si myslí současní žáci druhého stupně ZŠ o záškoláctví, jaké mají o této problematice informace a také, jestli mají se záškoláctvím zkušenosti.

Můžu ti zaručit, že zůstaneš v anonymitě (z toho důvodu nepotřebuji znát tvoje jméno, konkrétní třídu apod.), a proto mi můžeš odpovídat pravdivě.

2. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

- i. Co je podle tebe záškoláctví?
- ii. Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?
- iii. Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?
- iv. Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

b. Názory na záškoláctví

- i. Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?
- ii. Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

c. Zkušenosti se záškoláctvím

- i. Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?
- ii. Byl jsi někdy za školou?

→ Otázka pro respondenty, jejichž odpověď zněla NE:

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

iii. Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

→ Otázka pro respondenty, jejichž odpověď zněla ANO:

Uvěřili ti rodiče, že máš zdravotní problémy? Jak si se pak cítil? Měl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

→ Otázka pro respondenty, jejichž odpověď zněla NE:

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel/a?

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

i. Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

→ Otázka pro respondenty, jejichž odpověď zněla NE:

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

ii. Baval ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

→ Otázka pro respondenty, kteří se k záškoláctví doznali:

Ví rodiče o tom, že si byl za školou?

→ Otázka pro respondenty, kteří nemají se záškoláctvím zkušenosti:

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

3. Závěr

Domníváš se, že jsem se Tě zeptala na vše, co by mohlo být důležité ke zjištění postojů žáků 9. tříd k problematice záškoláctví?

Příloha č. 2

Základní škola a základní umělecká škola

Bezdvorská ul. č. 3
České Budějovice
PSČ 370 11

ŠKOLNÍ ŘÁD

část pro ZŠ

Smyslem školního řádu je vytvoření příznivých podmínek pro vyučování a pro plné využití vyučovací doby tak, aby žáci získali nezbytné vědomosti a kompetence pro jejich další společenské uplatnění. Vytváří rovněž podmínky pro bezpečný pobyt žáka ve škole.

Právní souvislosti

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání
- Vyhl. MŠMT ČR č. 48/2005 Sb. o základním vzdělávání
- Vyhl. MŠMT ČR č. 71/2005 Sb. o základním uměleckém vzdělávání
- Vyhl. MŠMT ČR č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání
- Vyhl. MŠMT ČR č. 107/2005 Sb. o školním stravování
- Úmluva o právech dítěte

I. Úvodní ustanovení

1. Žáci mají právo na vzdělání a školské služby dle výše uvedeného zákona.
2. Veškerá rozhodnutí **týkající** se žáka musí plně brát v úvahu jeho nejlepší zájem.
3. Škola respektuje právo žáka na svobodu myšlení, svědomí a náboženství **a respektuje** přitom roli rodičů jako průvodců.
4. Žák má právo být chráněn před jakýmkoli vměšováním do soukromí a do své korespondence a před nezákonnými útoky na svou pověst.
5. Žáci mají právo na vytvoření žákovské samosprávy.

II. Všeobecná ustanovení

I. PRÁVA A POVINNOSTI ŽÁKŮ

1. Žák má právo vyjádřit se k záležitostem spojených s výchovou a výukou, které se jej osobně týkají. V případě potřeby se vyjádří osobně slušnou formou, a to buď pohovorem s příslušným pedagogem, třídním učitelem nebo ředitelem školy a nebo sdělí své připomínky přes schránku důvěry.
2. Žák má právo požádat pedagoga o radu a pomoc v osobní tíživé situaci, případně využít linek důvěry, jejichž telefonní čísla jsou zveřejněna na nástěnkách ve školní budově.

3. Žák má právo na informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání
4. Žák je povinen chodit do školy pravidelně a včas podle rozvrhu hodin a účastnit se činností organizovaných školou. Účast na vyučování volitelných a nepovinných předmětů a docházka do zájmových kroužků, do školní družiny je pro zařazené žáky povinná.
5. Žák je povinen se řádně vzdělávat a svědomitě připravovat na vyučování. Je povinen nosit do školy učebnice a školní potřeby podle rozvrhu hodin a pokynů učitele, nenarušuje vyučovací hodiny.
6. Žák je povinen chovat se ve škole slušně, zdravit všechny dospělé osoby a dbát pokynů pracovníků školy. Je rovněž povinen dodržovat školní řád, předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl seznámen. Žák musí být ve škole vhodně, čistě a bez výstředností upraven a oblečen.
7. Žák je povinen zacházet s učebnicemi a školními potřebami šetrně. V případě zničení učebnice nebo jejího hrubého poškození je žák povinen obstarat novou učebnici. Je povinen udržovat své místo, třídu i ostatní školní prostory v čistotě a pořádku, chránit majetek před poškozením. Poškodil-li žák školní majetek, je povinen ho uvést do původního stavu. V případě poškození věci nebo zařízení, jejichž oprava vyžaduje odborný zásah, je povinen věc nebo zařízení uvést do původního stavu a na vlastní náklady zákonný zástupce žáka.
8. Žák je povinen chránit své zdraví i zdraví svých spolužáků. Žákům jsou zakázány všechny činnosti, které ohrožují fyzický i psychický stav svůj, spolužáků a pracovníků školy. Je zakázáno nosit do školy a používat věci nebezpečné pro zdraví a život svůj a ostatních osob (střelné zbraně, poplašné zbraně, bodné zbraně, paralyzující zbraně, výbušniny, třaskaviny, petardy, zápalky, zapalovače apod.).
9. Nosit na vyučování a do školy cenné a nepotřebné předměty není dovoleno. Zjistil-li žák ztrátu nebo odcizení osobních věcí, hlásí to neprodleně třídnímu učiteli, v případě jeho nepřítomnosti hospodářce školy. Je rovněž nevhodné odkládat v šatnách peníze, hodinky a jiné cenné předměty.
10. Škola odpovídá za ztrátu pouze těch věcí, které žáci potřebují k výuce. Za ztrátu oděvu a obuvi odpovídá jen v případě, že jsou uloženy na místě k tomu určeném (uzamčená šatní skříňka). Škola neručí za věci zapomenuté ve třídách a jiných prostorách školy a za věci odložené v šatně po ukončení vyučování.
11. Mobilní telefon se rovněž považuje za cennou věc a vztahují se na něj ustanovení uvedená v předchozích bodech. Pokud má žák i přes výše uvedená doporučení mobilní telefon ve škole, je povinen ho v době výuky vypnout.
12. Pořizování obrazového a zvukového záznamu spolužáků a pracovníků školy je povoleno pouze s jejich souhlasem. Při porušení tohoto požadavku mu může být telefon nebo jiné záznamové zařízení odebráno a předáno jeho zákonným zástupcům.
13. Žákům není dovoleno ve škole a jejím okolí kouřit nebo užívat jiných návykových látek. Hrubým porušením školního řádu je rovněž přechovávání cigaret, tabáku nebo jiných návykových látek.

II. PRÁVA A POVINNOSTI ZÁKONNÝCH ZÁSTUPCŮ NEZLETELÝCH ŽÁKŮ

1. Zákonní zástupci žáka mají právo na informace o výsledcích jeho vzdělávání.
2. Volit a být voleni do školské rady.
3. Vyjadřovat se ke všem rozhodnutím týkajícím se podstatných záležitostí vzdělávání žáků, přičemž jejich vyjádřením musí být věnována pozornost.

4. Zákonní zástupci žáka jsou povinni zajistit, aby žák docházel řádně do školy.
5. Na vyzvání ředitele školy se osobně zúčastnit projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka.
6. Informovat školu o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtížích žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání.
7. Omlouvat a dokládat důvody nepřítomnosti žáka následovně. Nemůže-li se žák zúčastnit vyučování ze závažných předem známých důvodů, požádá zákonný zástupce žáka o jeho uvolnění na 1 den třídního učitele, na více dnů ředitele školy. K uvolnění žáka z výuky na více dnů podají rodiče předem (prostřednictvím třídního učitele) písemnou žádost řediteli školy. Nemůže-li se žák zúčastnit vyučování z nepředvídaných důvodů (např. nemoc) je zákonný zástupce žáka povinen toto oznámit (telefonicky, e-mailem apod.) neprodleně škole, nejdéle do 48 hodin. Po ukončení nepřítomnosti doloží zákonný zástupce žáka její důvod (písemně do žákovské knížky, potvrzením lékaře apod.). Třídní učitel může v odůvodněných případech rozhodnout o dokládání nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci potvrzením lékaře. Třídní učitel je povinen toto předem projednat se zákonným zástupcem. V případě, že zákonný zástupce nesplní výše uvedené povinnosti, považuje se nepřítomnost žáka ve škole za neomluvenou. Neomluvená absence je porušením školní řádu a řeší se podle pravidel hodnocení chování a vždy se projednává se zákonným zástupcem. Při neomluvené absenci nad 10 hodin je projednávání přítomen i zástupce sociálně právní ochrany dětí, při neomluvené absenci větší než 25 h je odborem sociálních věcí zřizovatele zahájeno správní řízení dle § 31 odst. 1 a 2 zák. 200/1990 Sb. v posledním znění a následuje uložení pokuty od 1000,- Kč do 3000,- Kč.
8. Oznamovat škole údaje podstatné pro průběh vzdělávání nebo bezpečnost žáka podle §28 odst. 2 a 3 zák. 561/2004 Sb.. Jsou to zejména: jméno a příjmení, rodné číslo, státní občanství a místo trvalého pobytu, údaje o předchozím vzdělání žáka, datum zahájení vzdělávání ve škole, vyučovací jazyk, údaje o zdravotním znevýhodnění nebo postižení, údaje o zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, popř. údaje o sociálním znevýhodnění, jméno a příjmení zákonného zástupce, místo jeho trvalého pobytu a adresu pro doručování písemností, telefonické spojení.
9. Stvrdit svým podpisem a předat škole do 48 hodin veškerá zasláná písemná vyjádření a rozhodnutí školy týkající se žákova chování, prospěchu nebo organizace výuky.

III. ORGANIZACE VYUČOVACÍHO DNE

1. Vyučování začíná v 8.00 hod., pro žáky je školní budova otevřena od 7.40 hod. s výjimkou žáků navštěvujících školní družinu. Žákům se nedoporučuje přicházet k budově školy dříve. Dohled u vchodu do školní budovy vykonává od 7.30 hod. školník.
2. Žáci jsou povinni odkládat své svršky a venkovní obuv do šatnových skříněk, které musí uzamykat.
3. Svá místa v učebnách žáci zaujmou do 7.55 hod.. Příchod žáků mezi 7.55 - 8.00 hod. se pokládá za pozdní, opakuje-li se častěji, upozorní učitel rodiče žáka na jeho nedochvilnost.
4. Po vstupu do školy odcházejí žáci přímo do šaten. V šatnách se žáci přezují, odloží svrchní oděv a obuv, řádně vše uloží na místa a bez prodlení odcházejí do učeben. Žáci jsou povinni přezouvat se na každou činnost v budově.
5. Učebny I. stupně odemykají před dopoledním vyučováním třídní učitelé, kteří je rovněž po skončení vyučování zamknou. Učebny II. stupně odemyká ráno v 7.40 hod. služba. Klíč si ponechává celý den a v případě výuky mimo kmenovou třídu ji zamyká. Po ukončení

vyučování klíč vrací školníkovi. Odborné učebny odemyká a zamyká učitel příslušného předmětu.

6. Šatny u tělocvičen odemyká vyučující. Jejich uzamčení při odchodu na tělesnou výchovu zabezpečuje služba a kontroluje učitel.
7. Žákovská služba připraví před hodinou všechny potřebné pomůcky a čistě setře tabuli.
8. Po zvonění v 7.55, 9.55 a 13.35 jsou žáci ve třídě. O malých přestávkách pobývají žáci rovněž ve třídě. Výjimkou jsou žáci, kteří si jdou o přestávce mezi 1. a 2. hodinou nakoupit do bufetu.
9. Žáci oslovují vyučujícího „paní učitelko“, „pane učiteli“. Při setkání s dospělou osobou nebo při vstupu do místnosti je vždy slušné pozdravit. Učitele přicházejícího do třídy zdraví žáci mlčky vstojem.
10. Pokud se celá třída během vyučování kamkoliv přesouvá, zajistí vyučující tento přesun tak, aby nebyla narušena výuka v ostatních třídách. Vyučující v případě odchodu třídy mimo budovu rovněž odpovídá za pořádek ve třídě její uzamčení.
11. Přestávku po druhé vyučovací hodině tráví žáci 1. stupně venku na odpočinkové ploše, žáci 2. stupně mohou trávit podle uvážení přestávku ve třídě nebo venku na odpočinkové ploše. Pobyt venku není možný v případě deště a mokrého povrchu odpočinkových ploch. K pobytu mimo budovu se ve výše uvedených případech žáci nepřezouvají, využívají však zásadně jen příslušné zpevněné plochy podle umístění třídy, v žádném případě neopouštějí areál školy. O všech přestávkách jsou dveře do učeben otevřené. Otvírání oken je možné jen v době přítomnosti učitele.
12. Nepřítomnost vyučujícího nahlásí zástupce třídy vedení školy nebo hospodářce školy do 5 minut od začátku hodiny.
13. Do odborných učeben, tělocvičen a do školní družiny přecházejí žáci samostatně. Se vstupem do místnosti však čekají na pokyn učitele. Na třetí vyučovací hodinu přecházejí žáci až po zvonění v 9.55 hodin.
14. Po skončení hodiny služba smaže tabuli, žáci uklidí případný nepořádek v okolí svého místa a v lavici. Za pořádek ve třídě odpovídá vyučující.
15. Během všech přestávek mají žáci možnost napítí z pitných stojánek umístěných na každé chodbě nebo si mohou zakoupit nápoje v automatu. Mají rovněž možnost nákupu ve školním bufetu a to před zahájením vyučování, o přestávce mezi 1. a 2. vyučovací hodinou (1. i 2. stupeň) nebo 2. a 3. vyučovací hodinou (jen 2. stupeň). Ve vestibulu školy se však zdržují jen dobu nezbytnou k nákupu, jinak se zde nezdržují.

IV. ODCHOD ŽÁKŮ ZE ŠKOLY A DO ŠKOLNÍ JÍDELNY

1. Po skončení vyučování stejně jako na konci každé vyučovací hodiny zajistí vyučující pořádek a zavření oken.
2. Do šaten odcházejí žáci samostatně. Žáci stravující se ve školní jídelně pokračují dále rovněž samostatně, ostatní opouštějí budovu nebo odcházejí do ŠD.
3. Žákům není v době mimo vyučování povoleno zdržovat se v prostorách školy, pokud nad nimi není vykonáván dohled způsobilou osobou. Výjimkou je doba polední přestávky.
4. Prodloužený pobyt žáků ve třídách po skončení vyučování je možný jen s vědomím a za dohledu učitele, který rovněž zajistí bezpečné uložení věcí žáků v šatnách.

V. PODMÍNKY ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ ŽÁKŮ

1. Všichni žáci se chovají při pobytu ve škole i mimo školu tak, aby neohrozili zdraví a majetek svůj ani jiných osob.
2. Žákům je zakázáno manipulovat s elektrickými spotřebiči, vypínači a elektrickým vedením bez dohledu učitele. Žákům není povoleno otevírat okna, přistupovat k otevřeným oknům, nahýbat se přes zábradlí, manipulovat s topnými tělesy, osvětlením a vybavením učebny.
3. Každý úraz, poranění či nehodu, k níž dojde během pobytu žáků ve školní budově nebo mimo budovu při akci pořádané školou, oznamují žáci neprodleně vyučujícímu učiteli nebo pedagogickému dohledu nebo třídnímu učiteli popř. hospodářce školy. Úrazy oznámené až další den nebo později není možné odškodnit. Vyžaduje-li úraz ošetření lékařem, doprovází žáka vždy školník nebo jiná dospělá osoba, pokud není dohodnuto s rodiči jinak. O každém úrazu podá vyučující neprodleně zprávu rodičům a zástupci ředitele, který má BOZP v náplni práce.
4. Všichni zaměstnanci školy jsou povinni poskytovat první pomoc a oznamovat údaje související s úrazy žáků. Záznamy o úrazu se provádějí dle platných právních předpisů. Záznam o úrazu provádí zaměstnanec školy, který v době vzniku úrazu vykonával nad žáky dohled.
5. Při výuce v tělocvičně, dílnách, na pozemcích, v laboratoři a aule zachovávají žáci specifické bezpečnostní předpisy pro tyto učebny dané vnitřním řádem odborné učebny. Vyučující daného předmětu provedou prokazatelné poučení žáků v první vyučovací hodině školního roku a dodatečně poučení žáků, kteří při první hodině chyběli. O poučení žáků provede učitel záznam do třídní knihy. Poučení o BOZP a PO se provádí rovněž před každou akcí mimo školu a před každými prázdninami.
6. Školní budova je volně přístupná zvenčí pouze v době, kdy je dozírajícími zaměstnanci školy zajištěna kontrola přicházejících osob, tj. od 5.45 h do 8.00 h a v době výuky v ZUŠ. Každý z pracovníků školy, který otevírá budovu cizím příchozím, je povinen zjistit důvod jejich návštěvy a zajistit, aby se nepohybovali nekontrolovaně po budově. Během provozu školy jsou zevnitř volně otevíratelné dveře hlavního vchodu i všech únikových východů.
7. Prostory školy jsou nepřetržitě monitorovány kamerovým systémem.
8. Pedagogičtí a provozní pracovníci školy nesmí žáky v době dané rozvrhem bez dohledu pedagogického pracovníka uvolňovat k činnostem mimo budovu, nesmí je samotné posílat k lékaři a pod.. Škola odpovídá za žáky v době dané rozvrhem výuky žáka, včetně nepovinných předmětů, přestávek a stravování.
9. V době mezi dopoledním a odpoledním vyučováním škola zajišťuje dohled nad žáky, pokud tyto neopustili školu nebo nejsou ve školní družině.
10. Do školy mají vstup zakázán osoby podnapilé nebo osoby, které jsou pod vlivem drog.

VI. REŽIM PŘI AKCÍCH MIMO ŠKOLU

1. Bezpečnost a ochranu zdraví žáků při akcích a vzdělávání mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, zajišťuje škola vždy nejméně jedním zaměstnancem školy - pedagogickým pracovníkem. Společně s ním může akci zajišťovat i zaměstnanec, který není pedagogickým pracovníkem, pokud je zletilý, způsobilý k právním úkonům a v pracovněprávním vztahu ke škole.

2. Při organizaci výuky při akcích souvisejících s výchovně vzdělávací činností školy mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání, stanoví zařazení a délku přestávek pedagog pověřený vedením akce, podle charakteru činnosti a s přihlédnutím k základním fyziologickým potřebám žáků.
3. Při akcích konaných mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, nesmí na jednu osobu zajišťující bezpečnost a ochranu zdraví žáků připadnout více než 25 žáků. Výjimku z tohoto počtu může stanovit s ohledem na náročnost zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků ředitel školy. Škola pro plánování takovýchto akcí stanoví tato pravidla – každou plánovanou akci mimo budovu školy předem projedná organizující pedagog s vedením školy zejména s ohledem na zajištění BOZP. Akce se považuje za schválenou též uvedením v měsíčním plánu práce školy a rozpisem doprovázejících osob.
4. Při akcích konaných mimo místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, kdy místem pro shromáždění žáků není místo, kde škola uskutečňuje vzdělávání, zajišťuje organizující pedagog bezpečnost a ochranu zdraví žáků na předem určeném místě 15 minut před dobou shromáždění. Po skončení akce končí zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví žáků na předem určeném místě a v předem určeném čase. Místo a čas shromáždění žáků a skončení akce oznámí organizující pedagog nejméně 2 dny předem zákonným zástupcům žáků a to zápisem do žákovské knížky nebo jinou písemnou informací.
5. Při přecházení žáků na místa vyučování či jiných akcí mimo budovu školy se žáci řídí pravidly silničního provozu a pokyny doprovázejících osob. Před takovýmito akcemi doprovázející učitel žáky prokazatelně poučí o bezpečnosti. Pro společné zájezdy tříd, lyžařské kurzy a školy v přírodě platí zvláštní bezpečnostní předpisy, se kterými jsou žáci předem seznámeni. Při pobytu v ubytovacích zařízeních se žáci podřizují vnitřnímu řádu tohoto zařízení a dbají všech pokynů pracovníků tohoto zařízení. Za dodržování předpisů o BOZP odpovídá vedoucí akce, který je určen ředitelem školy.
6. Chování žáka na mimoškolních akcích je součástí celkového hodnocení žáka včetně klasifikace na vysvědčení.
7. Při zapojení do soutěží zajišťuje škola bezpečnost a ochranu zdraví žáků po dobu dopravy na soutěže a zpět a v průběhu soutěže, pokud se se zákonným zástupcem žáka nedohodne jinak nebo pokud není stanoveno jinak organizačním řádem soutěže.
8. Výjezd do zahraničí mohou uskutečnit žáci pouze s písemným souhlasem zákonných zástupců. Mezi účastníky výjezdu do zahraničí zařadí škola pouze ty žáky, kteří mají uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu platné na území příslušného státu a pojištění léčebných výloh v zahraničí nebo v případě výjezdu do členského státu Evropské unie mají Evropský průkaz zdravotního pojištění nebo jiné potvrzení tento průkaz nahrazující.

VII. USTANOVENÍ PRO ŠKOLNÍ DRUŽINU

1. Provoz školní družiny je zabezpečován v době od 5.45 hodin do 17.00 hodin.
2. Vchod do školní družiny odemýká vychovatelka. Žáci se nezdržují před školou a v prostorách školy a odcházejí po přezutí a odložení oděvů v šatně do školní družiny.
3. Ráno lze přijít do ŠD nejdéle do 7.30 hodin. V 7.40 hodin odcházejí žáci ze školní družiny do tříd.
4. Žáci jsou uvolňováni ze ŠD na nepovinné předměty a do ZUŠ na základě požadavku rodičů.
5. Pobyt ve školní družině je zpoplatněn, pokud žák družinu navštívil alespoň jednou v příslušném měsíci. Částka musí být uhrazena v termínu stanoveném vedoucí

vychovatelkou. O snížení nebo prominutí úplaty u žáků se sociálním znevýhodněním rozhoduje ředitel školy na základě žádosti zákonného zástupce doložené příslušnými doklady.

6. Vydání žáka ze školní družiny lze jen jeho zákonným zástupcům. Jiným osobám pouze na základě písemného zmocnění.

VIII. USTANOVENÍ PRO ŠKOLNÍ JÍDELNU

1. Žáci a zaměstnanci mají možnost v době od 11.45 hodin do 14.00 hodin odebrat ve školní jídelně jedno hlavní jídlo, které si mohou předem vybrat prostřednictvím objednávkového počítače, internetu nebo SMS.
2. Odhlášení stravy je možné nejdéle do 13.40 hodin předchozího dne. Při výdeji jídla se strážník prokazuje kartou nebo čipem.
3. V případě onemocnění žáka je možné odebrat dotovanou stravu pouze 1. den nemoci, pak stravu odhlásit nebo odebrat za plnou cenu včetně režijních nákladů.
4. Při nevhodném chování ve školní jídelně nebo při neuhrazení stravného v určené době může být strážník ze stravování vyřazen.
5. Žáci jsou povinni si před jídlem umýt ruce, dodržovat pořadí výdeje stravy dle příchodu do jídelny a v jídelně se chovat slušně a klidně. Ve školní jídelně se zdržují pouze po dobu nezbytně nutnou. Z důvodu bezpečnosti žáků není možné přenášení stravy z jedné jídelny do druhé.
6. Po skončení jídla je povinností každého strážníka odnést k přijímacímu okénku veškeré použité nádoby. V případě drobné nehody (rozlití jídla na podlahu, stůl nebo židli) požádá žák slušně pracovníky školní jídelny o pomoc.
7. Výdej do jídelnosičů je možný pouze v době od 11.15 h do 11.30 hodin a to pouze v případech uvedených v bodě 3 tohoto ustanovení nebo u jídel odebíraných za plnou cenu.
8. Podrobnosti podmínek stravování jsou v samostatném ustanovení pro školní jídelnu.

IX. USTANOVENÍ PRO PRACOVNÍKY ŠKOLY

1. Učitelé věnují individuální péči dětem z málo podnětného rodinného prostředí, dětem se zdravotními problémy, dbají, aby se zdraví žáka a zdravý vývoj nenarušil činností školy. Berou ohled na výsledky lékařských vyšetření, zpráv o vyšetření ve školských poradenských zařízeních a střediscích výchovné péče a na sdělení rodičů o dítěti. Třídní učitelé průběžně seznamují ostatní pedagogy o nových skutečnostech zjištěných u žáka - problémy s chováním, prospěchem, zdravotní a rodinné problémy. Všichni vyučující zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví žáků při činnostech, které přímo souvisejí s výchovou a vzděláním.
2. Pravidelně a soustavně informují zástupce žáka o prospěchu žáka, sdělují jim všechny závažné známky. Informují je o každém mimořádném zhoršení prospěchu žáka. Kontrolují, zda rodiče sledují zápisy v žákovských knížkách. Odpověď na e-mailový dotaz zákonného zástupce musí vyřídit do 48 hodin.
3. Učitelé evidují a kontrolují absenci žáků. Vyžadují od rodičů omluvu nepřítomnosti. Na žádost rodičů uvolňují žáka z vyučování, vždy na základě písemné žádosti o uvolnění. Z důvodu bezpečnosti žáků není přípustná omluva o uvolnění telefonicky, e-mailem či faxem.

4. Pedagogičtí pracovníci při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech přihlíží k základním fyziologickým potřebám žáků a vytváří podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku sociálně patologických jevů.
5. Učitelé a vychovatelky přicházejí do školy včas, tj. nejpozději 15 minut před zahájením vyučování a 5 minut před zahájením dohledu nad žáky. Do třídy vstupují včas.
6. Povinností každého pedagogického pracovníka je denně před zahájením vyučování a po jeho ukončení přečíst nástěnkou informaci ve sborovně a odebrat věci z vlastní přihrádky. Dále je povinen každý pracovní den přečíst e-mailovou poštu.
7. Pedagogičtí pracovníci vykonávají řádně dohled nad žáky dle stanoveného rozpisu. Dohledy nad žáky si pracovníci vzájemně předávají, pokud navazují.
8. Nemůže-li pracovník nastoupit do školy z předem známých důvodů, oznámí tuto skutečnost včas přímému nadřízenému. V náhlých případech je vhodné podat zprávu svému nadřízenému do 7.45 hodin, anebo jakmile je to možné. Je rovněž žádoucí, aby nemocný pracovník informoval vedení školy o přepokládaném nástupu do práce (jakmile je znám). V den nástupu se osobně ohlásí přímému nadřízenému.
9. Pokud musí pedagogický pracovník z vážných důvodů (úraz, nevolnost, úraz žáka apod.) opustit žáky ve třídě, uvědomí o tom neprodleně vedení školy a požádá kolegu ve vedlejší třídě o zajištění dohledu nad žáky.
10. Učitelé odkládají oděv a obuv v kabinetech, které zamykají a neposílají do nich samostatně žáky.
11. Učitelé nepoužívají při vyučování žáky k vyřizování vzkazů, přenášení pomůcek apod..
12. Kouření je zakázáno v celém objektu školy.
13. Po skončení poslední vyučovací hodiny přezkoumá vyučující pořádek ve třídě, uzavření oken, uzavření přívodu vody a vypnutí elektrických spotřebičů. Pedagog odchází ze třídy poslední a zajistí její uzamčení.
14. Pro relace ve školním rozhlase je vyhrazen čas na začátku druhé nebo třetí vyučovací hodiny (kromě naléhavých případů).
15. V budově lze používat pouze evidované elektrické spotřebiče. K vaření vody na nápoje je povoleno používat pouze varné konvice zakoupené školou, v době mimo provoz musí být konvice umístěna mimo podložku, ze které je napájena elektrickou energií.
16. Kabinety, kde zaměstnanci ponechávají během pracovní doby osobní věci, je nutné zamykat. Peníze od žáků se vybírají pouze vždy v jednom stanoveném termínu (pouze jeden den) a týž den se odvádějí hospodářce školy.
17. Pedagogičtí zaměstnanci dodržují předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a protipožární předpisy; pokud zjistí závady a nedostatky ohrožující zdraví a bezpečnost osob, nebo jiné závady technického rázu, nebo nedostatečné zajištění budovy, je jejich povinností informovat o těchto skutečnostech nadřízeného a v rámci svých schopností a možností zabránit vzniku škody. Sledují zdravotní stav žáků a v případě náhlého onemocnění žáka informují bez zbytečných průtahů vedení školy a rodiče postiženého žáka (možno prostřednictvím hospodářky školy). Třídní učitelé zajistí, aby měl k dispozici kontaktní údaje (telefon, e-mail) na zákonné zástupce žáka.
18. Při stravování ve školní jídelně jsou pracovníci povinni dodržovat ustanovení 1, 3 a 4 pro školní jídelnu. Oběd ve školní jídelně za cenu potravin náleží každému zaměstnanci, který byl přítomen v práci v příslušném dnu alespoň 3 hodiny a jídlo zkonzumoval o pracovní přestávce na jídlo ve školní jídelně. Další jídlo v neomezeném množství může zaměstnanec odebrat za plnou cenu oběda a to i do jídelnosičů (pouze v době od 11.15 h

do 11.30 hodin dle ustanovení 9 pro školní jídelnu – označený jídelnosič je možné v jídelně zanechat předem).

19. Třídní učitelé jsou povinni žáky a jejich zákonné zástupce seznámit s tímto řádem na začátku školního roku a při každé jeho změně.

Součástí školního řádu jsou i pravidla pro hodnocení žáků.

Tento školní řád nabývá účinnosti od 1. 9. 2015.

Mgr. Pravoslav Němeček
ředitel školy

Příloha č. 3

V Českých Budějovicích dne 9.8.2011

POKYN č.2/2011/Š

náměstka primátora pro školství a sociální věci

k potlačení nežádoucích sociálních jevů ve městě České Budějovice

Rada města České Budějovice schválila usnesením č. 963/2011 dne 22.června 2011 realizaci jednotlivých opatření uvedených v materiálu s názvem „Potlačení nežádoucích sociálních jevů ve městě České Budějovice v oblasti záškoláctví a zneužívání sociálních dávek“

Z jednotlivých opatření vyplývají povinnosti základních škol zřízovaných statutárním městem České Budějovice. **Dodržování těchto povinností a postup v materiálu uvedený je pro všechny českobudějovické školy závazný.**

A. PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ

V rámci prevence záškoláctví škola

- zpracovává pravidelně dokumentaci o absenci žáků
- spolupracuje se zákonnými zástupci
- analyzuje příčiny záškoláctví žáků, včetně příslušných opatření
- vede výchovné pohovory se žáky
- koná výchovné komise na škole
- spolupracuje s orgány sociálně-právní ochrany dětí

Škola je povinna v souladu s § 10 odst. 4 zákona č.359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, oznamovat orgánu sociálně právní ochrany dětí skutečnosti nasvědčující tomu, že děti vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, jejich rodiče neplní povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti, nebo tato práva nevykonávají či jich zneužívají.

B. PLNĚNÍ POVINNÉ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k zápisu k povinné školní docházce v době od 15. 1. do 15. 2. kalendářního roku, v němž má dítě povinnou školní docházku zahájit.

Pokud se zákonný zástupce v uvedeném termínu k zápisu s dítětem nedostaví, a ani se řádně neomluví, škola při zjištění této skutečnosti (rodič se dostaví v jiném termínu, nejčastěji až na začátku školního roku), oznámí ihned odboru sociálních věcí (přestupek podle §31 na úseku školství, odst.1 zákona 200/1990 Sb., v platném znění)

C. OMLouvání Žáků

Škola postupuje dle Metodického pokynu MŠMT čj.: 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví ze dne 11.3.2002

Zameškané hodiny žáka omlouvá vždy zákonný zástupce. Pokud škola považuje za nezbytné, především v případě časté absence žáka nasvědčujícího zanedbání školní docházky, může požadovat doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem (jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem).

Na základě výše uvedeného materiálu ukládám základním školám zřizovaným městem České Budějovice zpracovat do školních řádů do 30.9. 2011 následující ustanovení:

1. Omlouvání nepřítomnosti žáků ve vyučování

Nepřítomnost žáka ve vyučování hlásí zákonný zástupce škole do 48 hodin, známou nepřítomnost oznamuje zákonný zástupce škole předem.

Škola důrazně vyžaduje omlouvání všech zameškaných hodin.

V případě přistižení žáka v době vyučování Policií, Městskou policií či jiným orgánem v restauracích či hernách, případně při zahálčivých či nevhodných činnostech v partách, a při předání či nahlášení této skutečnosti škole, vyhodnotí škola tuto absenci vždy jako neomluvenou se všemi dalšími důsledky.

Škola si vyžádá jako přílohu k omluvence zákonného zástupce potvrzení lékaře nebo jiný úřední doklad o nezbytné nepřítomnosti žáka ve škole, pokud to vyhodnotí jako nutné z důvodu velmi častých absencí žáka.

Škola netoleruje omlouvání žáka z důvodu rodinných nákupů.

2. Řešení záškoláctví

- neomluvená absence do 10 hodin – projedná škola se zákonným zástupcem žáka

- neomluvená absence nad 10 hodin – projedná škola se zákonným zástupcem žáka za účasti zástupce sociálně-právní ochrany dětí

- neomluvená absence nad 25 hodin – škola oznámí neodkladně na odbor sociálních věcí Mm, který zahájí správní řízení dle §31/1,2 zákona č.200/1990 Sb., v platném znění

D. POSTUP ŠKOLY PŘI NEOMLUVENÉ ABSENCI ŽÁKA

Při zjištění neomluvené absence žáka postupují všechny školy jednotným, následujícím způsobem:

- **do 10 hodin** - řeší škola se zákonným zástupcem formou pohovoru. Na jednání je zákonný zástupce pozván doporučeným dopisem. Z pohovoru se provede zápis, který podepíší všichni zúčastnění. Odmítnutí podpisu zákonným zástupcem se zaznamená v zápisu. Všichni účastníci obdrží kopii. Postihem může být výchovné opatření – napomenutí třídního učitele, třídní důtka
- **nad 10 hodin** - škola svolá komisi, které se účastní dále i zástupce sociálně-právní ochrany dětí. Rodič je upozorněn na své povinnosti dle §31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění. V případě neúčasti zákonného zástupce na vyzvání školy, navštíví sociální pracovnice rodinu – do 1 týdne – a provede šetření na místě. O jednání sepiše zprávu, která je zaslána na vědomí škole.
- **nad 25 hodin** – na základě dopisu školy odboru sociálních věcí, oddělení sociálně právní ochrany dětí magistrátu města je zahájeno se zákonným zástupcem správní řízení a řízení dle § 31/1,2 přestupkového zákona (*přestupku se dopustí ten, kdo ohrožuje výchovu a vzdělávání nezletilého zejména tím, že nepřihlásí dítě k povinné školní docházce nebo zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka. Za přestupek lze uložit pokutu do 3 000,-Kč*).

dle §87 – přestupkového zákona bude uložena sankce za přestupek následujícím způsobem:

<i>podle počtu neomluvených hodin:</i>	<i>26 - 26</i>	<i>= 1 020,-Kč</i>
	<i>27 - 50</i>	<i>= 2 999,-Kč</i>
	<i>51 a více</i>	<i>= 3 000,-Kč</i>

Pokud je rodina příjemcem sociální dávky, bude po nabytí právní moci příkaz postoupen na oddělení pomoci v hmotné nouzi a zákonnému zástupci nebudou po dobu tří měsíců vypláceny dávky pomoci v hmotné nouzi.

- **opakované záškoláctví v průběhu školního roku** – neprodleně škola nahlásí oddělení sociálně právní ochrany dětí

E. INFORMOVÁNÍ PŘÍSLUŠNÝCH ODBORŮ MAGISTRÁTU

Informování OSV

Škola bude neprodleně po zjištění neomluvené absence nad 10 hodin zasílat informaci o této skutečnosti na oddělení sociálně právní ochrany dětí formou řádně vyplněného tiskopisu Oznámení o zanedbání školní docházky (viz. Příloha č. 1)

Informování OŠT

V případě, že škola bude řešit neomluvenou absenci žáka nad 25 hodin nebo opakované záškoláctví v průběhu školního roku bude neprodleně též písemně informovat vedoucí odboru školství a tělovýchovy.

Obsah zprávy: počet neomluvených hodin, třída, kterou žák navštěvuje a dosavadní postup školy.

Účinnost pokynu 1.9.2011

Mgr.Petr Podhola
náměstek primátora

Příloha č. 4

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Čj.: 10 194/2002-14

V Praze dne 11. března 2002

Metodický pokyn

k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy doporučuje v souladu s § 12 odst. 1 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, následující jednotný postup při uvolňování a omlouvání žáků základních a středních škol z vyučování a při prevenci a postihu záškoláctví v základních a středních školách:

Čl. I

Prevence záškoláctví

- (1) Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanoví školní řád¹. V případě podezření z nevěrohodnosti dokladu potvrzujícího důvod nepřítomnosti žáka, se může ředitel školy v dané věci obrátit na zákonného zástupce nezletilého žáka, nebo požádat o spolupráci věcně příslušný správní orgán.
- (2) Školní docházku (omluvenou a neomluvenou nepřítomnost) žáků své třídy eviduje třídní učitel.
- (3) Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka.
Součástí prevence je:
  - a) pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků,
  - b) součinnost se zákonnými zástupci,
  - c) analýza příčin záškoláctví žáků včetně přijetí příslušných opatření,
  - d) výchovné pohovory s žáky,
  - e) spolupráce se školním psychologem a institucemi pedagogicko psychologického poradenství,
  - f) konání výchovných komisí ve škole
  - g) spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí apod.

Čl. II

Způsob omlouvání nepřítomnosti, řešení neomluvené nepřítomnosti a postup zúčastněných subjektů

- (1) Nepřítomnost nezletilého žáka základní a střední školy ve škole omlouvá v souladu s platnými právními předpisy zákonný zástupce žáka (popřípadě vychovatel domova mládeže, pokud jde o nezletilého žáka střední školy ubytovaného v domově mládeže); zletilý žák omlouvá svou nepřítomnost sám.
- (2) Základní a střední škola může požadovat, pokud to považuje za nezbytné, doložení nepřítomnosti žáka z důvodu nemoci ošetřujícím lékařem žáka, resp. praktickým lékařem pro děti a dorost, a to pouze jako součást omluvenky vystavené zákonným zástupcem

¹ § 3 odst. 8 a 9 vyhlášky č. 291/1991 Sb., o základní škole, ve znění pozdějších předpisů.

nezletilého žáka (popřípadě vychovatelem domova mládeže, pokud jde o nezletilého žáka střední školy ubytovaného v domově mládeže) nebo omluvenky vystavené zletilým žákem, a to pouze v případě, že nepřítomnost žáka ve škole přesáhne tři dny školního vyučování.

- (3) Na dobu nepřítomnosti žáka ve škole, která předchází návštěvě žáka u ošetřujícího lékaře, resp. praktického lékaře pro děti a dorost, není tento lékař oprávněn vydat potvrzení o nemoci, neboť zpětně nelze jednoznačně a zodpovědně posoudit zdravotní stav žáka.
- (4) Ve zcela výjimečných, individuálně stanovených případech (především v případě časté nepřítomnosti žáka nasvědčující zanedbávání školní docházky) může škola požadovat jako součást omluvenky potvrzení ošetřujícího lékaře, resp. praktického lékaře pro děti a dorost, o nemoci žáka i v případě nepřítomnosti, která nedosahuje délkou uvedené v odstavci 2.
- (5) Školy a zdravotnická zařízení, tedy i praktičtí lékaři pro děti a dorost, jsou v souladu s § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, povinni oznamovat orgánu sociálně-právní ochrany dětí skutečnosti nasvědčující tomu, že se v konkrétních případech jedná o děti, na něž se sociálně-právní ochrana zaměřuje (o děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku; o děti, jejichž rodiče neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo tato práva nevykonávají či jich zneužívají apod.).
- (6) O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce nebo zletilý žák pozván doporučeným dopisem. Projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce nebo zletilého žáka s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Provede zápis z pohovoru (doporučený vzor - příloha č.1), do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem nebo zletilým žákem. Zákonný zástupce nebo zletilý žák zápis podepíše a obdrží kopii zápisu. Případné odmítnutí podpisu nebo převzetí zápisu zákonným zástupcem nebo zletilým žákem se do zápisu zaznamená.
- (7) Během období, kdy škola vyhodnocuje neomluvenou nepřítomnost, může ředitel školy v zájmu zjištění pravé příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí².
- (8) Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolává ředitel školy školní výchovnou komisi, které se dle závažnosti a charakteru nepřítomnosti žáka účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, výchovný poradce, zástupce orgánu sociálně-právní ochrany dětí, školní metodik protidrogové prevence, popř. další odborníci a zástupce rady školy, pokud byla zřízena.
- (9) Pozvání zákonných zástupců na jednání školní výchovné komise se provádí doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech jednání školní výchovné komise se provede zápis, který

² § 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

zúčastněné osoby podepíší (doporučený vzor - příloha č.2). Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu.

- (10) V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví (doporučený vzor - příloha č.3) s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy³.
- (11) V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci pravomocným rozhodnutím správního orgánu postiženi pro přešůpek podle ustanovení zákona⁴, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže⁵. Kopie hlášení o zanedbání školní docházky bude zaslána příslušnému okresnímu úřadu nebo pověřenému obecnímu úřadu.

Čl. III

Závěrečné ustanovení

- (1) Ustanovení čl. II odst. 1 až 5 jsou stanoveny v dohodě se Sdružením praktických lékařů pro děti a dorost České republiky.
- (2) Metodický pokyn nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Věstníku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Mgr. Eduard Zeman
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

³ § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Čl. 13 odst. 13 Pracovního řádu pro zaměstnance škol a školských zařízení č.j. 14269/2001-26.

⁴ § 31 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích.

⁵ § 167, § 168 a § 217 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů.
§ 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně - právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Příloha č. 1.

Doporučený vzor záznamu o pohovoru o neomluvené nepřítomnosti žáka

**Záznam o pohovoru
o neomluvené nepřítomnosti žáka**

Jméno žáka /žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída – ročník:	

Zákonní zástupci žáka navštívili školu: - na vyzvání - z vlastního zájmu
Účastníci pohovoru (jméno a prac. zařazení):
Stanovisko výchovného poradce:
Zápis z pohovoru:
Závěry pohovoru, doporučení, dohodnutý další postup:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry pohovoru.
V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko školy:

Podpis třídního učitele / učitelky:

*Doporučený vzor zápisu z výchovné komise***Zápis z výchovné komise
k řešení neomluvené nepřítomnosti žáka**

Jméno žáka /žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída - ročník:	

Účastníci jednání: zákonní zástupci žáka třídní učitel výchovný poradce vedení školy kurátor sociálně-právní ochrany dětí školní metodik protidrogové prevence zástupce rady školy ostatní
Předmět jednání:
Výchovná opatření:
Zapsal/a/:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry tohoto jednání.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:**Podpis zákonných zástupců:****Razítko školy:****Podpis ředitele / ředitelky školy:**

Příloha č. 3

Doporučený vzor oznámení o zanedbání školní docházky

Přestupková komise obce či městské části v.....

OZNÁMENÍ O ZANEDBÁNÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Žák/žákyně: R.Č.: Rok školní docházky: Počet zameškaných hodin celkem: Z toho neomluveno: Jedná se o záškoláctví: a)jednorázové b)opakované	Ročník:	Bydliště: Dítě je ve výchově: 1) zákon. zástupců: a)obou rodičů b) pouze otce c) pouze matky 2) ostatní: .....
Zákonný zástupce: Zaměstnavatel:		Bydliště/sídlo:
Zákonný zástupce: Zaměstnavatel:		Bydliště/sídlo:

Opatření k řešení záškoláctví přijatá školou:

- 1/ Ve věci neomluvené absence byli dne.....zákonní zástupci žáka písemně pozváni k návštěvě školy.
- 2/ Pohovor se zákonnými zástupci žáka se konal dne .....
- 3/ Ve spolupráci třídního učitele s lékařem byla ověřena fakta (věrohodnost omluvenky, porušování léčebného řádu apod.).
- 4/ Výchovným poradcem bylo zpracováno vyjádření k případu záškoláctví.
- 5/ Vzhledem k pokračujícímu záškoláctví žáka byli dne.....zákonní zástupci písemně pozváni do školy na jednání výchovné komise.
- 6/ Jednání výchovné komise se konalo dne .....
- 7/ Záškoláctví přesáhlo (25)..... neomluvených hodin a pokračuje. Oznamuje se jako přestupek na Školskou přestupkovou komisi .....

Poznámka: .....

.....
Datum třídní učitel/učitelka ředitel/ředitelka razítko školy

Přílohy: podklady k jednání Školské přestupkové komise

1. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy
2. Kopie zápisu z pohovoru se zákonnými zástupci žáka
3. Písemné vyjádření výchovného poradce
4. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka na jednání výchovné komise
5. Kopie zápisu z jednání výchovné komise

Příloha č. 5

Respondent Ž1

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví je úmyslné nechození do školy, i když nejsem nemocný, místo toho jít ven nebo zůstat doma, aniž by to rodiče věděli.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože se chce flákat. Ve škole ho to nebaví.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Tresty. Dvojka z chování, tresty rodičů, polepšovna.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Je mi to jedno. Ať si to vyřeší sami. Je to jejich blbost.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne. V žádném případě to není řešení. Možná jen když je někdo dlouho nemocný a pak dohání ve škole učení, tak chápu, že zůstane ještě pár dní doma, aby to dohnal.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Za žádnýho. Nemám důvod.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano. Myslím, že už to udělala snad každý.

Uvěřili ti rodiče, že máš zdravotní problémy? Jak si se pak cítil? Měl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Ano, uvěřili. Cítil jsem se normálně. Výčitky jsem neměl.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Mamka má pravidlo, že si můžu vybrat libovolné dva dny v jednom pololetí. A ty zůstat doma, ale pak musím učení dohnat a nevymlouvat se, že jsem nebyla ve škole.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Rodiče by na mě řvali. Dali by mi trest.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ano.

Respondent Ž2

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Když člověk nejde do školy a nikomu to neřekne. Ráno jede normálně do školy a nakonec jde do parku a nejde do školy.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Když žák nejde do školy a rodiče o tom neví, nebo simuluje nemoc.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože buď se nechce učit a nebaví ho to tam, anebo ho někdo ve škole šikanuje a bojí se.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Kázeňský trest, vyhazov ze školy, povolání sociálních pracovníků.

Jaký konkrétně?

Dvojka nebo trojka z chování a taky napomenutí vlastně. Asi záleží na situaci a na tom, kolikrát ten člověk za školou byl.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nezajímám se o ně, je mi to fuk.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Vůbec ne. Žák by měl problém řešit, protože tím, že se tomu bude vyhýbat, tak to bude ještě horší.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Já myslím, že nemám.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Kdybych se nestíhal naučit na písemku.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel/a?

Kdybych ve škole nestíhal a bál se tam jít.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Jo. Když jsme jeli s rodičema lyžovat, anebo když jsem jel s družstvem na zájezd do Brna.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Že ať toho nechám nebo bude průser a asi by mi řekli, že to nebudou tolerovat.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Já myslím, že spíš nepodepsali. Nechali by mě nést si následky.

Respondent Ž3

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví znamená, že žák v době vyučování je viděn mimo školu a není nijak nemocný.

Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Například když mě o hodině někdo uvidí sedět mimo školu a rodiče o tom ví, a nedají do školy vědět, co se mnou je.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Chce machrovat, škola ho nebaví, šikanují ho, je na něj zasedlý učitel.

Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Dvojka a trojka z chování, vyloučení ze školy. Výchovný ústav. Škola pošle na danou rodinu sociálku.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Jsou blbí. Nepřemýšlí o následcích a dělají problémy sobě i rodičům.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne, není dobré chodit za školu. Nikdy!

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Nikdy bych nešel za školu, vždy je lepší se někomu svěřit. Možná je, kdyby mě k tomu donutil špatný vliv party.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti rodiče, že máš zdravotní problémy? Jak si se pak cítil? Měl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Uvěřili. Cítil jsem se v pohodě. Ne, žádný výčitky.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano, Jednou jsem měl vši a tak jsem zůstal tři dny doma a musel jsem chodit venčit psa a viděli mě učitelé.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Dostal bych zaracha a zakázali by mi mobil a počítač.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Asi jo, abych neměl problémy ve škole. Ale nadšení by z toho rozhodně nebyli, měl bych doma průser a dostal bych zaracha.

Respondent Ž4

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví je, když někdo nejde do školy a například zůstane tajně doma, i když je zdravý, nebo se toulá venku a rodiče o tom nevědí.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Když jde dítě jinam s rodičema, než do školy a rodiče ho včas neomluví.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Bojí se písemky, zkoušení, nebo se chce vytáhnout před kamarády.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Podle toho jaké má chování může dostat důtku nebo dvojku z chování. Pokud nechodí na klasickou ZŠ, ale například na střední, můžou ho i vyhodit.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Myslím, že je to hloupé chování a dělat by to rozhodně neměli.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Osobně myslím, že to nikdy není dobrý nápad.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Nikdy! Myslím, že i kdybychom měli učitele, kterého bych se opravdu bál, nebo bychom psali těžkou písemku, určitě by to nebylo řešení.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Myslím, že to není potřeba a nemám chuť to zkoušet.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Jo, vzpomínám si na dvě situace. Když jsem hlídala mladšího bratra, když byl nemocný a nebyl nikdo jiný k dispozici, a když jsme se stěhovali.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne, informují nás dostatečně ve škole.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Rozhodně by byli naštvaní a něco by mi zakázali.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Pokud by se to stalo výjimečně, tak asi ano, ale pokud by to bylo víckrát – asi ne.

Respondent Ž5

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví znamená nechodit do školy a místo toho jít někam jinam.

Kam?

Třeba ven s kámošema, nebo tak.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nechodit do školy a místo vyučovací hodiny jít třeba nakupovat, nebo být s kamarádama.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Nebaví ho škola, nebo má strach z písemky.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Vím, průšvih. Bude mít neomluvenou hodinu a dostane tak dvojku nebo trojku z chování.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Když chodí za školu často, tak riskují. Ale mě je to jedno, je to jejich věc.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Jo. Když se vyhýbají třeba zkoušení, nebo písemce. Nedostanou špatnou známku.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ano. Jel jsem s mamkou nakupovat oblečení.

Co bylo příčinou, že si byl za školou?

Nákupy.

Myslel si na tu školu, když si hákoval?

Ano.

Pomohlo to něčemu? Co ti to přineslo?

Koupil jsem si kalhoty a boty.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Ano, ale výčitky svědomí jsem měl a cítil jsem se trochu provinile.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Třeba když jsme někam jeli.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ano. Říkali, že do školy chodit musím, že je to důležité a že kdybych chodil za školu, měl bych akorát problémy.

Ví rodiče o tom, že si byl za školou?

Ne.

Respondent Ž6

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví znamená, když někdo místo školy si dělá, co chce.

A co podle tebe dělá?

Nechodí do školy, fláká se.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Když to někdo udělá bez souhlasu rodičů a nikdo o tom neví.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Někdo chodí za školu proto, že se nerad učí, nebo se píše nějaká písemma a on to neumí.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Dostane napomenutí, zaracha nebo pořádný výprask.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Jsou hloupí, potom se musí doučovat a dopsávat sešity.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Jasně. Když je konec školního roku, už se ve škole nemusí nic dělat a je tam nuda.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano, mám.

Byl jsi někdy za školou?

Ne nebyl, a ani nechci.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Asi kdybych měl být z něčeho zkoušený, anebo se psala písemka.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Vyzkoušel bych to po velké nemoci. Rodičům bych tvrdil, že mám ještě nějaký příznaky, i když bych už byl zdravý.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne, nestalo.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Myslím, že kdyby byl konec školního roku, my už se neučili a já chtěl zůstat doma, tak bych mohl.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne, zajít jsem se s nimi o záškoláctví nebavila a doufám, že nebudu.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Řekli by mi asi, že mám zaracha a pořádně by mi vynadali.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Myslím, že by mi omluvenku podepsali.

Respondent Ž7

1. Jádru rozhovoru

e. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

To je chození za školu. Prostě když někdo nechodí do školy, místo toho je někde v parku a tam kouří, bere drogy a pije alkohol.

Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nechození do školy, kouření, braní drog a alkohol.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Z hlouposti, nudí se ve škole nebo má problém se spolužáky nebo učiteli.

Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Vyloučení ze školy a tresty od rodičů.

f. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nic. Neřeším je. Jsou blbí.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne, v žádném případě.

g. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Z žádného důvodu.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Z žádného důvodu.

h. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne. Pouze kontrola na očním.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Myslím si, že za žádných okolností by mě nenechali doma.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Mamka by mi hodně vynadala.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ne.

Respondent Ž8

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Nechodit do školy a místo toho být někde jinde.

A kde?

Nevím, někde v parku, nebo doma.

Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Nebaví ho škola.

Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Horší známka z chování a důtka ředitele.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Pitomci. Nechápu, proč to dělají.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Určitě se tím vyřešit něco dá, pokud jen nejde o to, že se chceme pouze ulejt ze školy.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Za žádných.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Neměl. A uvěřili mi to.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Když jsme se ve škole neučili.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne, nikdy.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Nevím.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Asi ano.

Respondent Ž9

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Když žák nechodí do školy a rodiče o tom neví.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Podle mě chodí za školu problémové děti, které to ve škole nebaví a chtějí se flákat.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Trojka z chování.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nezajímám se o ně. Každý by se měl starat jen o sebe.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne. Nikdy to nemůže ničemu pomoci, jen uškodit.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Za žádných okolností bych nešel za školu.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Kdybychom psali hodně písemek a já bych se na ně neučil.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Nestalo se mi to.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Nikdy

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Když jsem šel poprvé do školy.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

To nevím.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Podle toho, kolikrát bych byl za školou, ale spíš asi ne.

Respondent Ž10

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Například chodit ven ve školní den. Nebýt nemocný ani nemít žádné problémy a jít s kamarády nebo sám mimo školu.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

To, když nepřejdeme do školy a nemáme k tomu důvod a tajíme to rodičům.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Bojí se šikany, nebo se chytil nějaký party, která ho k tomu svádí.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Myslím, že záleží na důvodu. Nejspíš nějaká ředitelská dūtka nebo dvojka z chování. Při opakování možná sociálka.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nejspíš, že je to od nich nezodpovědný.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Není. Ale občas se člověk chytne nějaký party a nutí ho chodit za školu, i když sám nechce. Je důležitý se umět svěřit dospělým s problémy.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Za žádných.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Jo, ale to byla výjimečná situace. Nešel jsem jen na dvě hodiny. Před tím jsem byl u očního, měl jsem rozkapaný oči a řekl, že nevidím. Viděl jsem.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Cítil jsem se fajn. Výčitky jsem neměl, když mi uvěřili.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Rodinné důvody. Výlet. Dovolená.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Neumím si to představit. Asi by mi vynadali.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ano, ale dostal bych různé zákazy a vynadáno.

Respondent Ž11

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

To je, když při vyučování nejsem ve škole. A nejsem nemocný, někde se prostě flákám.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože se mu nechce do školy.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Dostane dvojku z chování.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Žádnýho, co chodí za školu, neznám, tak je mi to fuk.

A kdyby tvůj kamarád chodil za školu?

Nebavil bych se s ním.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne, není. Akorát se tím problémy zhoršují.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Za žádných.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ne.

Z jakého důvodu bys to vyzkoušel?

Ze žádného.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano, byl jsem s bratrem v nemocnici.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Hodně by mi vyndali.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ne.

Respondent Ž12

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Když chodí žáci místo školy pryč, a porušují tak pravidla školy.

Jaká pravidla konkrétně porušuje?

No, školní řád. Je to povinné chodit do školy.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Moc ne, nemám s tím zkušenosti.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Je to lajdák, a prostě kašle na školu.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Škola si pozve rodiče a může zavolat sociálku, nebo špatná známka z chování na vysvědčení.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nemyslím si nic.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ale jo, v nějakém případě určitě jo. Třeba z rodinných důvodů, nebo tak. Ovšem pokud ti lidi nejsou lajdáci, kašlou na učení, a proto chodí za školu.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Myslím, že ne, alespoň si nevzpomínám.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Z rodinných důvodů.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Jednou jsem to zkoušel, ale potom mi bylo nakonec blbě a vyklubala se z toho chřipka.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Ano. Cítil jsem se špatně.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Možná z rodinných důvodů.

Jak to konkrétně myslíš?

No kdyby byl někdo z rodiny nemocný, nebo tak.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Vynadali by mi a dali by mi nějaký trest, ale ne fyzický.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Myslím, že ne, asi by mě v tom nechali, abych si to vyřídil sám.

Respondent Ž13

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Úmyslné zameškávání školního vyučování, i když nejsem nemocný a správně bych v té škole měl být.

Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Nechce se mu učit, bojí se nějaké party, která ho šikanuje.

Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Na střední škole ho za to můžou vyhodit, můžou z toho mít problém i rodiče.

Jaký problém konkrétně z toho můžou mít?

No, škola na ně může zavolat sociálku a dítě jim pak můžou vzít a šoupnout do děcáku.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Je mi jich líto. Nenačí se disciplíně, nenačí se řešit problémy a budou od nich utíkat.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne. Nenačí se řešit problémy a budou od nich v budoucnu utíkat.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Znám víc než dva.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Za žádných okolností bych nešel za školu.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Jasně, že ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

V některých případech mi uvěřili. Cítil jsem se normálně, výčitky jsem neměl.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Nestalo.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Nevím.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Asi nebavil, nechodil jsem za školu a v plánu to nemám, tak se o tom nějak zvlášť nebavíme.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Asi bych dostal dlouhé kázání. A následoval by nějaký trest.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Tohle nedokážu posoudit, nikdy jsem to nezažil, tak opravdu nevím.

Ani to nedokážeš odhadnout?

No, myslím, že spíš jo, že by mi jí podepsali.

Respondent Ž14

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Je to úmyslné nechození do školy, ale rodičům předstíráme to, že tam chodíme. Podle mě chodit za školu znamená, že v době vyučování určitý člověk byl jinde a vymluví se například na to, že byl nemocný.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Já toho o záškoláctví moc nevím, neznám nikoho, kdo by chodil za školu. A já za ní také nechodím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Když má člověk nějaký problém a nechce se s nimi svěřovat.

Jaké problémy?

Když to třeba někdo šikanuje, a tak.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Asi nějaké kázeňské postížení? Vážně toho moc nevím.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nic, nezajímám se o ně.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Podle mě je záškoláctví samo o sobě špatné a nemělo by se dělat vůbec.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Asi kdyby šli kamarádi a přemlouvali by mě, tak bych možná šel.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Byl jsem rád, že jsem nemusel do školy. Uvěřili mi to, a výčitky? Ani zas tolik ne.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Asi ne, nevzpomínám si.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Kdybych třeba musel hlídat nemocného sourozence, kdyby nikdo jiný nemohl.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Hodně by mi vynadali, a asi by mi už tolik nedůvěřovali.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ano.

Respondent Ž15

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Záškoláctví je to, když děti chodí jinam než do školy a porušují tak školní řád.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Být jinde než ve škole. Být doma a simulovat, že je mi blbě, abych nemusel do školy.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože je líný se učit, škola ho nebaví, nebo se chce vyhnout testu, protože to neumí a bojí se, že by dostal špatnou známku.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Dvojka nebo trojka z chování a vyloučení.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Jsou divní.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne. Může z toho být pěkně velký průser a nevyřeší se tím nic.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Kdybych potřeboval den volna na učení, nebo kdyby mě šikanovali.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Ovšem, to mám vždy. Měl jsem smíšené pocity.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Byli jsme u příbuzných, v neděli nám ujel autobus i vlak a já musel v pondělí zůstat doma.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ano, když jsme se bavili o šikaně.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Zuřili by.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Ne.

Respondent Ž16

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Nejít do školy, neplnit povinnou školní docházku a mít neomluvené hodiny.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Nebaví je škola.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Odnosou to rodiče, a sociálka jim dítě může vzít.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nechápu je a nechápu, proč to dělají. Bude to akorát horší a horší. Zadělavají si tak na velký problémy.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Není. Naopak si tím zadělávají na velký problémy.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne!

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel za školu?

Nešel.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Ano. Trochu jsem měl výčitky a cítil jsem se nic moc dobře.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne, nikdy se to nestalo, tedy pokud jsem neříkal, že je mi špatně.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Naši by mě nenechali nikdy doma, pokud bych nebyl nemocný.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Nemám důvod se s nimi o tom bavit.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Myslím, že by nebyli zrovna nadšení, hrozně by mi vynadali, a určitě i stopli kapesný.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Asi ano, aby se vyvarovali problémům.

Respondent Ž17

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Když se dítě, které chodí do školy, na výuku prostě a jednoduše bez vědomí rodičů vykašle. Místo školy zůstane doma, nebo půjde s kamarády na kafe.

Viš, co všechno se bere jako záškoláctví?

I to, když mi rodiče napíšu omluvenku, když je ve škole nějaká akce a mně se tam vůbec nechce.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Nebaví ho to, šikanují ho, učitelé jsou na něj zasedlý a on je proto nechce vidět.

Viš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Bude mít sníženou známku z chování.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Je mi to jedno, každé je nějaké.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Jo, asi jo. Jak pro koho. Když se na to nepřijde, neuškodí to.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Zkusil jsem to sám, a mám i takovýho kámoše.

Byl jsi někdy za školou?

Ano.

Co bylo příčinou, že si byl za školou?

Byl jsem unavený a nechtělo se mi v šest hodin vstávat. Byl jsem sám doma, všichni byli v práci, takže to bylo tak snadný.

Myslel si na tu školu, když si hákoval?

Ano. Když jsem spal, říkal jsem si, že ti chudáci mají teď matiku.

Pomohlo to ničemu? Co ti to přineslo?

Byl jsem odpočatý. Navíc jsem pak měl celý den volno a mohl jsem se naučit na písemku, co jsme měli psát další den.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Jo. Výčitky jsem měl a cítil jsem se špatně, protože jsem lhal.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ano. Šli jsme se třídou na pochodák, šli jsme ze školy pěšky a navíc přelo. Nemělo to cenu.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ano, když se přišlo na to, že jsem ve škole nebyl.

Ví rodiče o tom, že si byl za školou?

Ano, přiznal jsem se.

Respondent Ž18

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Když se někdo chce ulejt a nejde do školy. Zůstane doma, když není nemocný, nebo je někde s kámošema.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Záškoláctví je všechno, když nechodíš do školy a rodiče o tom neví.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Prostě ho navádějí kámoši.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Můžou ti dát podmíněčné vyloučení a řešit to se sociálkou.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nebavím se s nimi, jsou blbí. Nechápu, proč to dělají?!

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne, není. Je lepší vyřešit problémy rozumně, někomu se svěřit. Chozením za školu bude mít akorát problémy ještě větší.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Za žádných.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Jo. Špatně.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Nevím. Asi nikdy. Musel by to být fakt vážný důvod.

A jaký?

Nevím. Nic mě nenapadá, kvůli čemu by mě nechali doma.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Nikdy jsme to neřešili.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Potrestali by mě a domluvili by mi.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Myslím, že pokud by to bylo výjimečně, tak ano.

Respondent Ž19

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

Nechodit do školy a rodiče o tom neví, takže to od nich nemám omluvené.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Nevím.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože si myslí, že je něco víc než ostatní.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Veliký problém.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

Nevím co říct, nemyslím si o nich nic.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Ne. Určitě ne, protože tím se nic nevyřeší.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ne.

Byl jsi někdy za školou?

Ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Nikdy bych nešel!

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Ano, jednou, když jsme měli psát veliký test, ale zjistil jsem, že tomu testu se stejně nevyhnu.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Jo. Ne moc dobře, nakonec jsem to rodičům řekl.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne, nestalo.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Kdybych hodně zaspal a nestihl bych autobus. Nemá mě pak kdo odvést, tak bych musel zůstat doma, i kdybych nechtěl.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne, nikdy.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Byl by kolem toho velký křik, něco by mi zakázali a dlouho by na to nezapomněli.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Já si myslím, že ne.

Respondent Ž20

1. Jádru rozhovoru

a. Informace o záškoláctví

Co je podle tebe záškoláctví?

To je, když někdo chodí za školu. Nejde do školy, když je zdravý a jde někam s kamarády, anebo zůstane doma, nebo jde nakupovat.

Víš, co všechno se bere jako záškoláctví?

Když nepřijdeš do školy a nemáš zdravotní problémy. Je jedno, jestli ti rodiče napíšu omluvenku, nebo si jí napíšeš potají sám, je to záškoláctví.

Napadá tě nějaký důvod, proč by někdo chodil za školu?

Protože chce být jako kamarádi, kteří to dělají, anebo je to líný a hloupý člověk, který si myslí, že škola není důležitá a nebaví ho.

Víš, co se všechno může stát, když na někoho praskne, že chodí za školu?

Myslím si, že se za to dostane třídní důtka, nebo horší známka z chování. Samozřejmě se o tom informují rodiče, a když o tom vědí, že chodí za školu, tak se dle mého názoru volá i sociálce.

b. Názory na záškoláctví

Co si myslíš o spolužácích, kteří chodí za školu?

O těch, kteří to dělají často, si myslím, že jsou hloupí a budou to mít v životě těžký. Ale pokud to ten člověk udělá jednou za rok, tak je to podle mě odpustitelné.

Myslíš, že je to řešení chodit za školu? V jakém případě?

Určitě ne, vše se dá řešit jinak.

c. Zkušenosti se záškoláctvím

Znáš někoho, nebo máš nějakého spolužáka, co chodí za školu, nebo to alespoň jednou zkusil?

Ano, pár lidí od nás ze třídy to dělá, ale ne nijak často.

Byl jsi někdy za školou?

N, alespoň tedy ne vědomě, protože nevím, co vše to obnáší.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu bys šel/šla za školu?

Nevím, asi pokud by byl sourozenec nebo rodiče v nemocnici.

Simuloval/a si někdy, aby tě rodiče nechali doma a ty si nemusel do školy?

Jo, párkrát jsem to ze srandy zkusil, ale předem jsem věděl, že to neprojde.

Uvěřili ti to? Jak ses pak cítil? Neměl si výčitky svědomí, že si rodičům lhal?

Jo, měl. Cítila jsem se špatně.

d. Postoje rodičů k problematice záškoláctví

Stalo se někdy, že tě rodiče nechali doma, aniž bys byl nemocný?

Ne, co si pamatuju, tak ne.

Za jakých okolností nebo z jakého důvodu si myslíš, že by tě rodiče nechali doma, i kdyby ti nic nebylo?

Nevím, asi za žádných okolností.

Bavil ses někdy s rodiči doma o záškoláctví? Při jaké příležitosti?

Ne, je mi jasné, že se to nesmí.

Co si myslíš, že by ti rodiče řekli na to, kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli?

Asi by mi vynadali a snažili by se mi říkat, abych to už nedělal. Nějaký domácí práce, snížené kapesné a zákaz chození ven s kamarády jsou asi samozřejmostí.

Kdybys chodil za školu a oni se o tom dozvěděli, myslíš, že by ti podepsali omluvenku?

Myslím si, že pokud by to bylo poprvé, tak ano. Ale pokud opakovaně, tak určitě ne a nechali by mě, abych si nesl své následky sám.